

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
ПОЛОЖАЈА МИГРАНАТА У ОПШТИНИ СРБОБРАН
2023-2027**

Број:000491 058 2023 08910 001 000 000 001 06 013
Општина Србобран
децембар 2023. године

САДРЖАЈ

Увод	
Уводна реч председника општине.....3	
Шта је Локални акцион план за управљање миграцијама.....4	
	Основни подаци о Општини.....10
	- Уводни подаци.....10
	- Демографија.....11
	- Организациона структура општине.....13
	- Природни ресурси.....14
	- Животна средина и комунална инфраструктура.....15
	- Саобраћајна инфраструктура.....15
	- Друштвени развој – степен развијености и привредне делатности.....18
Поглавље 1:	
Поглавље 2:	Подаци о мигрантима у Општини.....27
	Анализа ситуације и закључци.....28
Поглавље 3:	Актуелни законски оквир.....29
Поглавље 4:	Приоритетне циљне групе.....39
Поглавље 5:	Дијаспора као ресурс локалног развоја.....40
Поглавље 6:	Општи и специфични циљеви.....43
Поглавље 7:	Активности - Задаци за реализацију ЛАП-а.....46
Поглавље 8:	Ресурси/буџет.....52
Поглавље 9:	Аранжмани за примену.....53
Поглавље 10:	Праћење и оцена успешности.....55

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Прошло је више од 30 година како се у нашу земљу слио велики број избеглих и расељених лица са територије некадашње СФРЈ. Општина Србобран је примила преко две хиљаде избеглица, пружила им уточиште, тако што је основала неколико колективних центара, као и смештај по домаћинствима на целој територији општине.

Општина Србобран је предузела низ мера, којим је несебично помогла у трајној интеграцији, а у сарадњи, пре свих, са Комесаријатом за избеглице и миграције, међународним хуманитарним организацијама, републичким и покрајинским надлежним институцијама, уз ангажовање свих релевантних институција на територији општине (Дом здравља, Полицијска станица, Центар за социјални рад, Црвени крст, Центар за спорт и туризам, све школе, Месне заједнице). Формиран је Штаб за прихват избеглица, именован је повереник за избеглице.

Крајем деведесетих година, после бомбардовања СРЈ, 1999.године, у општину Србобран је дошло и око 50 интерно расељених лица са Косова и Метохије.

Споразум о реадмисији са ЕУ ступио је на снагу 1. јануара 2008. године; Овим Споразумом Република Србија је уредила област повратка и прихвата лица која се враћају по Споразуму о реадмисији, међутим на територији општине Србобран регистрован је мали број припадника ове категорије миграната.

2015.године и 2016.године, свет је захватила велика мигрантска криза, тако да је дошла у фокус нова група миграната, тражиоци азила и мигранти у потреби без утврђеног статуса. Преко наше државе прошао је огроман број људи, а неки се још налазе у мигрантским центрима широм наше земље. Усвајањем Стратегије о економским миграцијама за период 2021-2027. године, Република Србија је показала спремност за системско решавање питања економских миграција.

Такође, имајући у виду да трговина људима, као и све друге активности које су у вези са организованим криминалом, није ограничена на територију само једне земље, већ да се у својим различитим облицима дешава на територији земаља порекла, транзита и крајњег одредишта, последњих година све више се и борба против трговине људима ставља у шири контекст управљања миграцијама.

2009.године је општина Србобран била међу првима која је формирала Савет за миграције и израдила Локални акциони план. Акциони план за период 2023.године - до 2027.године ће бити четврти по реду. Новим ЛАП-ом, се ствара могућност да се проблеми решавају плански, у складу са идентификованим потребама кроз разне врсте анкета и директним увидом стања на терену.

Изражавамо спремност да овим акционим планом реализујемо задате циљеве, за унапређење положаја свих мигрантских група које живе на територији наше општине. Осим побољшања положаја мигрантских група, овај документ посебно има у виду развојну компоненту миграција, искоришћавање њихових позитивних утицаја на свеукупни економски и социјални развој локалне заједнице, на њихову везу са циљевима популационе политике, заштите људских права, итд. У том смислу, циљ општине је креирање повољног друштвеног амбијента који ће довести до ублажавања пре свега унутрашњих миграција, посебно младих људи, ка већим привредним центрима у држави и иностранству. Настојимо да направимо пословни и привредни амбијент који би задржао радно способне у нашој општини, доприносећи на тај начин развоју како економског, тако и демографског потенцијала локалне заједнице.

ПРЕДСЕДНИК
ОПШТИНЕ СРБОБРАН
Радивој Дебељачки

Шта је Локални акциони план за управљање миграцијама

У овом документу под процесом Локалног акционог плана за управљање миграцијама подразумевамо процес доношења одлука о мерама и активностима неопходним за достизање утврђених циљева у области управљања миграцијама, у складу са одрживом популационом политиком и дугорочним потребама развоја привреде.

Под управљањем миграцијама подразумевамо уређен систем који сачињавају јасна миграциона политика и планско и организовано управљање миграционим токовима, уз одговарајући допринос регулисању миграција на националном и глобалном нивоу. Планско и организовано управљање миграцијама подразумева праћење спољних и унутрашњих миграционих кретања и спровођење активности које ће довести до подстицања регуларних и сузбијања нерегуларних миграција.

Процес локалног акционог планирања подразумева пре свега процес доношења одлука о томе које промене, значајне за живот одређене категорије лица намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у току предвиђеног временског периода. У том смислу, у овом документу под процесом локалног акционог планирања подразумевамо утврђивање потреба различитих категорија лица у процесу миграција и предвиђања мера и активности у циљу унапређења њиховог положаја. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у локалној заједници и планирању и реализацији Локалног акционог плана (у даљем тексту: ЛАП) за решавање проблема избеглих, интерно расељених лица, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса, жртава трговине људима, дијаспори и младима из неке од ових категорија, посматрамо као резултат процеса планирања или планску одлуку којом су дефинисани основни начини остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице.

Према Конвенцији УН о статусу избеглице (1951), **избеглица** је особа која из основаног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила своју државу и не може, или због поменутог страха, не жели да се у њу врати. Појам избеглице је Протоколом из 1967. године проширен и на особе које су биле изложене ратним страдањима или другим облицима насиља и зато одлучиле или биле принуђене да напусте своју државу.

Статус избеглице у Републици Србији, Комесаријат за избеглице и миграције признаје у складу са Законом о избеглицама („Службени гласник РС”, број 18/92, „Службени лист СРЈ”, број 42/02 - СУС и „Службени гласник РС”, број 30/10).

Интерно расељена лица су она, који су били присиљени да напусте своје домове, али су остали у границама своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе (земљотрес, поплава и сл.). Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити Специјална конвенција УН, и даље их штите национални закони, међународно хуманитарно право и међународни правни акти у области људских права.

Повратник по основу Споразума о реадмисији је држављанин Републике Србије за чији повратак је надлежни орган дао сагласност по основу Споразума о реадмисији које је закључила Република Србија. То су лица која су добровољно или присилно враћена из држава у којима су неосновано боравила (одбијен захтев за азил, истекла виза) у земље порекла, на основу потписаног Споразума о реадмисији између Европске заједнице и Републике Србије.

Споразум између Републике Србије и Европске уније о реадмисији за лица која незаконито бораве у земљама Европске уније, који је ступио на снагу 01. јануара 2008. године, уговорне стране су регулисале процедуру повратка особа које не испуњавају, или више не испуњавају услове, за улазак или боравак на територији државе уговорнице.

У циљу испуњавања својих обавеза Влада Републике Србије усвојила је Стратегију реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији 13. фебруара 2009. године, („Службени гласник РС“, број 15/09). Усвојен је и Акциони план за спровођење Стратегије реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији за период 2009. и 2010. године.

Избеглице према Закону о азилу и привременој заштити - странци којима је, одлуком надлежног органа, одобрено право на уточиште или супсидијарну заштиту. Право на уточиште је право на боравак и заштиту које се даје избеглици на територији Републике Србије за кога надлежни орган утврди да оправдано страхује од прогона у држави порекла или држави уобичајеног боравишта. Супсидијарна заштита је заштита коју Република Србија одобрава странцу који би у случају повратка у државу порекла или државу уобичајеног боравишта био изложен трпљењу озбиљне неправде и који не може или који се због такве опасности не жели ставити под заштиту те државе.

Тражилац азила - јесте странац који је поднео захтев за азил на територији Републике Србије о којем није донета правноснажна одлука. То значи, да су та лица, у складу са важећом законском регулативом, на територији Републике Србије затражила неки од видова међународне заштите на законом прописан начин. У складу са одредбама закона које се односе на смештај и обезбеђивање основних животних услова за лица која траже азил, Влада Републике Србије оснива центре у којима они бораве и у буџету обезбеђује средства за функционисање центра. Привремена заштита је заштита која се одобрава одлуком Владе у случају масовног прилива расељених лица која се не могу вратити у државу свог порекла или државу уобичајеног боравишта.

Ирегуларни мигранти (мигранти у потреби без утврђеног статуса)- странци који немају законски основ за боравак на територији те стране државе. То су странци који незаконито улазе на територију друге државе (улазак ван граничног прелаза, улазак са фалсификованом или нерегуларном исправом или улазак без путне исправе) или странци који законито улазе на територију друге државе, али је не напусте након што изгубе основ боравака (на пример, након истека важења визе). У овом документу овај термин се односи на лица која немају регулисан статус на територији Републике Србије, који су ушли из суседних земаља, а пореклом су већином из ратом захваћених подручја Блиског Истока и Африке. Не задржавају се на територији Републике Србије и немају намеру да затраже азил.

Жртве трговине људима

Трговина људима је препозната као озбиљно кривично дело и повреда људских права и дефинисана је као таква у међународном и домаћем праву. Трговина људима је облик модерног ропства. Кривично дело је почињено када трговац људима употреби насиље, превару или присилу да контролише друго лице с циљем, на пример, његовог укључивања у сексуалне активности или за запошљавање или давање услуга. Трговина људима може, али не мора, укључивати транспорт на другу локацију. Лица се могу сматрати **жртвама трговања људима** без разлике да ли су експлоатисана у граду где живе или су превезена са циљем њихове експлоатације, да ли су се претходно сложила да раде са трговцем људима, да ли су учествовала у извршењу кривичног дела што је дошло као директна последица њихове експлоатације.

Дијаспора

Дијаспора означава припаднике једног народа који живе одвојено од матице. Према Закону о дијаспори и Србима у региону (члан 2. став 1), дијаспора обухвата држављане Републике Србије који живе у иностранству, припаднике српског народа и исељенике са територије Републике Србије и из региона, као и њихове потомке.

За Србе исељенике, правилно је користити израз „Српска дијаспора“. Србија је традиционално емиграциона земља, из које се одлазило и даље се одлази првенствено због социо-економских и/или политичких разлога.

Млади, миграције и депопулација

Институт за развој и иновације спровео је спровео пројекат *Млади, миграције и депопулација* који представља анализу економских ефеката миграција младих људи из Србије и региона. Програм *Млади, миграције и депопулација* има за циљ сагледавање позитивних и негативних ефеката феномена миграција, као и креирање и спровођење предлога политика управљања миграцијама.

Покретач овог програма је пројекат Трошкови емиграције младих, кроз који је развијена методологија анализе трошкова емиграција младих у Србији и земљама региона. На основу ове јединствене методологије сагледани су

ефекти миграција младих из Србије и земаља окружења, и на основу тих података су развијени предлози економских политика.

На подручју општине Србобран током 2020.године је било око 15.255 становника док млади чине 18,3%, што је изнад просека Србије 16,4#. Дакле сваки пети становник Србобрана припада категорији младих. Млади одлазе из економских разлога у потрази за бољим животом, али за многе је изузетно комплексно и тешко опредељење, да ли остити код куће или отићи у иностранство.

Млади су доста преоптерећени свакодневним дешавањима, незадовољни политичком и економском ситуацијом, одлазе за бољим животом на места где се осећају слободније и сигурније.

Одласком младих људи, општина Србобран, која већ заостаје у економском развоју, додатно ће осиромашити у демографском, фертилном, радном, културном, интелектуалном и своком другом погледу.

У Стратегији о економским миграцијама Републике Србије за период 2021.до 2027.године се наводи: „Подаци о унутрашњим миграцијама се прикупљају за сва лица која се трајно пресељавају унутар граница Републике Србије и потом подносе пријаву - одјаву пребивалишта Министарству унутрашњих послова у чијој је надлежности вођење евиденције пребивалишта. Посматрано према старосној структури, најпокретљивије становништво је у доби између 20 и 35 године, односно фертилно и радно способно становништво.

У периоду од 2010.године до 2021.године, број младих који су напустили општину Србобн је 552, што процентуално износи 16,81%.

Закон о управљању миграцијама („Службени гласник РС”, број 107/12) дефинише емиграцију као спољну миграцију из Републике Србије која траје или се очекује да ће трајати дуже од 12 месеци. Просечна старост ових лица која имају држављанство Републике Србије је око 34,7 година. Оно што посебно забрињава је чињеница да су ти људи доста млађи у односу на укупно становништво Србије, које је у просеку старо 42,2 године.

Извор: „Миграциони профил Републике Србије за 2022. годину“, стр. 32

Израда *Локалног акционог плана за управљање миграцијама* за општину Србобран, заснована је на карактеристикама да је:

- *Локални*– спроведен је у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- *Партиципативан*– укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглих и интерно расељених лица, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната без утврђеног

статуса у потреби у локалној заједници, тражиоце азила, дијаспору, жртве трговине људима, младе из неких од ових категорија;

- Утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама за унапређење положаја различитих категорија миграната,
- Прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени којој се тежи;
- Користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;
- Подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници.

За потребе процеса израде *Локалног акционог плана за управљање миграцијама за општину Србобран*, коришћени су различити извори и начини прикупљања података: резултати анкете о потребама избеглих и интерно расељених лица, резултати интервјуа са потенцијалним корисницима/цама и састанака са локалним актерима, резултати из Упитника за породице избеглих лица спроведеног по налогу Комесаријата за избеглице и миграције, статистички подаци, различити извештаји и документи, подаци Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, Општинског повереништва за избеглице и миграције, Црвеногкрста, локалних невладиних организација итд.

Захвалност учесницима/цама у процесу израде ЛАП-а

Локални акциони план за решавање проблема избеглих, интерно расељених лица, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражиоца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса у општини Србобран настао је као резултат учешћа у Пројекту "Јачање капацитета и пружање помоћи у решавању избегличке кризе" и "Јачање капацитета Савета за миграције за управљање азилом кроз израду и реализацију Локалних акционих планова" (Danish Refugee CoCouncil пројекат).

За потребе израде *Локалног акционог плана за управљање миграцијама у општини Србобран за период 2023-2027. године* на територији општине Србобран формиран је Општински савет за управљање миграцијама и трајна решења, као и Радна група за израду овог стратешког документа.

Улога општинског Савета за миграције је да:

- Обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим и интерно расељеним лицима
- Креира планове и конкретне мере за решавање питања избеглица, ИРЛ, повратника по основу споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса, жртава трговине људима, те дефинише правце будућег развоја
- Размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања
- Примењује усвојене методе планирања током процеса планирања
- Дефинише циљеве и правце развоја, као и да сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима
- Ради на писању завршног документа
- Иницира јавну расправу о нацрту документа и допринесе да финална верзија буде предложена Општинском већу на усвајање

Чланови/ице Савета за миграција општине Србобран су:

1. Илија Газепов, члан Општинског већа, председник
2. Богдан Љуштина, Центар за социјални рад, члан,
3. Наташа Николић, Служба за запошљавање, члан
4. Нада Шарчев, представник Општинске управе - повереник, члан
5. Жељко Плазачић, Полицијска управа, члан

Захваљујемо се свим члановима/ицама Савета за миграције општине Србобран на учешћу у процесу планирања. Остали актери укључени у сам процес локалног акционог планирања су били представници различитих институција, организација и група, укључујући и групе потенцијалних корисника који су повремено учествовали у консултативном процесу. Посебну захвалност изражавамо Комесеријату за избеглице и миграције Републике Србије

Локални акциони план за управљање миграцијама у општини Србобран настао је као резултат учешћа у Пројекту „Јачање капацитета и партнерства за управљање миграцијама у Србији”, за који је подршку пружила Влада Швајцарске, а који Комесаријат за избеглице и миграције спроводи у партнерству са Међународном организацијом за миграције“.

Задаци Савета су:

- активно учешће у решавању многобројних проблема са којима се избеглице суочавају у земљама порекла као и у процесу интеграције;
- решавање питања становања и запошљавања као два кључна предуслова успешне и трајне интеграције избеглица у Републици Србији ;
- успостављање партнерског односа између представника Владе, локалне самоуправе и Коалиције удружења избеглица у Републици Србији у циљу реализације модела трајног решавања проблема избеглица на територији Републике Србије;
- израда Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица, којим ће се дефинисати основни проблеми и предложити одговарајућа решења.

Стратешки оквир ЈАП-а одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним у сету документата донетим на националном и локалном нивоу а од значаја су за управљање миграцијама. У циљу координираног рада, коришћења научених лекција и најбољих пракси, овај ЈАП узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне који су у домену социјалне, економске и стамбене политике.

Креирање и спровођење ЈАП-а за Управљање миграцијама, овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне укључености осетљивих друштвених група.

Локални акциони план за Управљање миграцијама на територији општине Србобран доноси се за период од 4 године, до 2027. године.

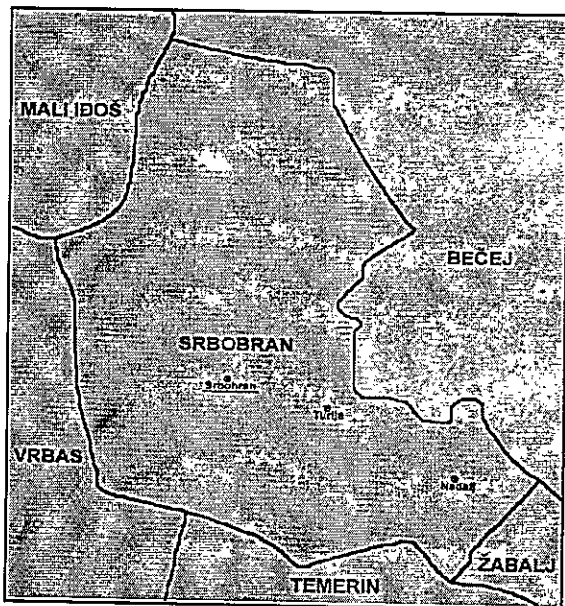
Поглавље 1.

Основни подаци о општини Србобран

Уводни подаци

Општина Србобран је смештена на северозападу Републике Србије. Просторно припада Јужнобачком управном округу у АП Војводини. Заузима површину од 284 км² од чега пољопривредна површина чини 26.460 ха, а шуме свега 14 ха. Насеље Србобран лежи на 45° и 35' северне географске ширине и 19° и 47' источне географске дужине.

Слика 1. Положај општине Србобран

Општину чине три насеља: Србобран, највеће урбано насеље и насеља Турија и Надаљ, која су сеоског типа. Кроз Србобран пролази Велики бачки канал, тако да насеље већим делом лежи на левој, а мањим на десној обали канала. Општину са севера и истока омеђује река Криваја која се својим током даље улива у Велики бачки канал¹ (Слика 1). Са аспекта геоморфологије, општину чине две просторне целине. Прву чини виша лесна заван рапчлањена речицом Кривајом северно од Великог бачког канала и нижа лесна тераса која је лоцирана јужно од Великог бачког канала. Педолошки састав земљишта је такав да преовладава чернозем и ливадска црница. Површинске воде чине Велики бачки канал, речица Криваја и Бељанска бара.

Извор: https://sr.wikipedia.org/sr-ec/Општина_Србобран

Саобраћајни положај Општине је повољан, јер кроз Општину пролази аутопут Е-75 који је Европски коридор 10, који повезује северну и централну Европу са јужном и југоисточном. Такође, Општина је преко Великог бачког канала повезана са реком Дунав која представља Европски коридор 7. Ваља поменути и железнички путни правац који повезује градове Сомбор и Бечеј. На повољан географски положај утиче и близина административног центра АП Војводине, Новог Сада.

Историја Србобрана је дуга. Насеље је временом више пута мењало име. За заслуге у победи на Турцима код Сенте 1751. године поред презимена Николић стављено је и „Србоградски“, што значи да се у то време „Сент-Томаш“ звао „Србоград“ и био претеча данашњем имену Србобран. Своје данашње име Србобран носи од 1918. године.

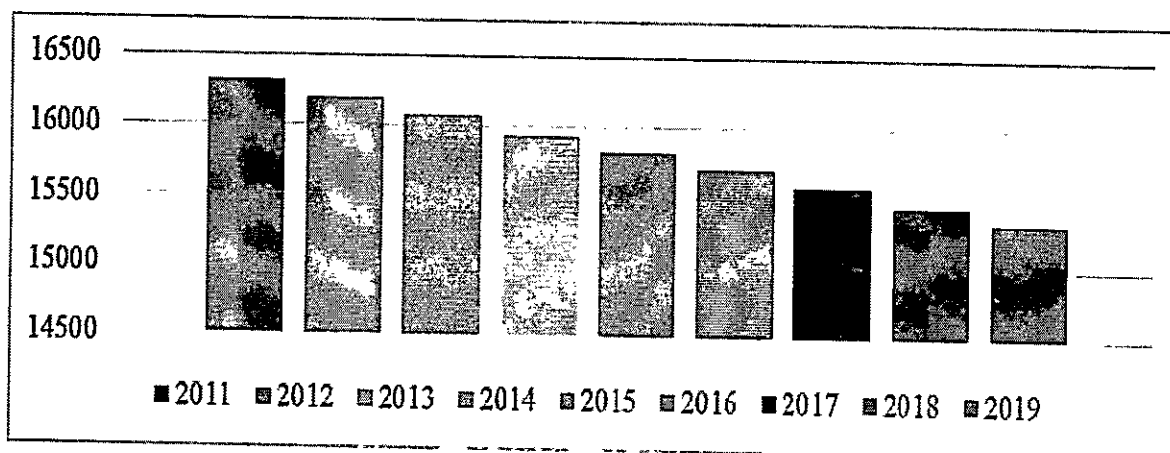
¹ Подаци Општинске управе Србобран, октобар 2021. године.

Демографија

Резултати пописа 2022. године, као и процене у наредним годинама, указују на присуство и повећање интензитета неповољних демографских појава и процеса са којима се већ деценијама суочава Србија. Приметно је смањење укупног броја становника, природна депопулација, миграциони процеси и демографско старење које детерминише прилично ограничавајући популациони оквир формирања радног контингента, а самим тим и активног становништва (са 16.317 становника у 2011. на 14.357 становника у 2022. години).

Број становника у општини Србобран се у периоду 2011-2022. година смањило за 12,02%, односно Општина је изгубила 1.960 становника (Графикон 1).

Графикон 1. Број становника у општини Србобран, у периоду 2012-2022. година

Извор: РЗС (2020) Општине у Србији

Најчешћи узрок је процес старења становништва општине Србобран. Пад укупног броја становника, ниска стопа наталитета и фертилитета, негативан природни прираштај -6,0 (виши од војвођанског просека - 4,7), као и висок индекс старења су карактеристике општинске популације (Табела 1).

Табела 1. Основни демографски подаци, упоредни приказ (2019. година)

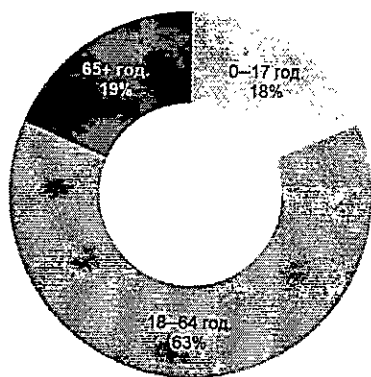
Опис	Србобран	Јужнобачка област	Република Србија
Број становника	15.337	618.829	6.945.235
Просечан број чланова домаћинства	2,8	2,7	2,9
Стопа природног прираштаја	-6,0	-2,0	-5,3

Очекивано трајање живота живо рођених	73	75	74
Просечна старост	42	44,5	44,7
Индекс старења	125	138,57	144,05
% проценат деце старости 0-14	14,87	15,54	14,54
% проценат становништва радног узраста	66,88	65,91	65,02
% 65 + у укупном становништву	19	18	21

Извор: (РЗС) 2020, Девинфо.

Са три насеља, укупан број становника броји 15.255 у 2020. години, са густином од 54 становника/км². Стопа природног прираштаја износи -6 (стопа умрлих је већа од стопе живорођених). Просечна старост становништва је 42 године, са индексом старења 125. Просечан број чланова домаћинства је 2,76.

Слика 2. Становништво према старосним групама, 2020. године

Пунолетно становништво општине Србобран, које се налази у групи старости од 18-64 године, најзаступљенија је старосна група и чини 63% укупног броја становника Општине (Слика 2). Удео деце између 0-17 година је 18% од укупног броја становника, а старијих од 65+ година 20%.

Извор: Витална статистика, 2020.

Организациона структура општине

У Општинској управи је запослено 66 радника (37 у сталном радном односу, на неодређено). Послови Општинске управе у оквиру права и дужности Општине врше се у основним организационим јединицама и то: Одељење за урбанизам, стамбено комуналне послове и заштиту животне средине; Одељење за јавне службе, управу, заједничке послове и људске ресурсе; Одељење за привреду, буџет и финансије; Одељење локалне пореске администрације.

Посебна организациона јединица је: Кабинет Председника општине.

Поред сталних радних тела који су у складу са Пословником Скупштине општине организовани а то су: Савет за привреду, буџет и финансије, Савет за урбанизам, комуналне делатности и заштиту животне средине, Комисија за

прописе, Комисија за кадровска и административна питања и радне односе, Мандатно-имунитетска комисија, Комисија за представке и притужбе, Скупштина оснива посебна стална радна тела Скупштине, и то: Савет за младе, Комисија за родну равноправност, Савет за здравље, Савет за праћење примене Етичког кодекса, Кориснички савет јавних служби, Скупштина општине је основала и повремена радна тела: Општински штаб за ванредне ситуације, Општински савет за безбедност, Савет за управљање миграцијама, Савет за парк природе „Бељанска Бара“ и други.

У општини Србобран образован је и Савет за међунационалне односе Општине Србобран. Савет се оснива као самостално радно тело, које чине представници српског народа и мађарске националне мањине.

Општина Србобран је оснивач следећих јавних институција и установа: ПУ „Радост“, Дом културе Србобран, Народна библиотека Србобран, Месна заједница Србобран, Месна заједница Надаљ, Месна заједница Турија, ЈКП „Градитељ“, Центар за спорт и туризам Србобран, Центар за социјални рад Србобран.

На територији општине Србобран постоји Удружење „Црвени крст“ Србобран, као и Дом здравља „Др Ђорђе Бастић“ Србобран, ОШ „Вук Карацић“ Србобран, ОШ „Јован Јовановић Змај“ Србобран, ОШ „Петар Драпшин“ Турија, ОШ „Жарко Зрењанин-Уча“ Надаљ, Гимназија и економска школа „Светозар Милетић“ Србобран.

Природни ресурси

Географски положај општине Србобран је изузетно повољан, али недовољно искоришћен.

У погледу рељефа, територија Општине је низија која је благо нагнута према југу. Клима је умерено-континентална, са јасно израженим годишњим добима. У педолошком саставу преовлађују земљишта типа черноземи, који обухватају 77,3% укупне површине Општине, и ливадске црнице, које су заступљене на 20,65% површине.

Водни ресурси одређени су површинским и подземним водама. Од површинских вода, присутне су речица Криваја, Велики бачки канал и Бељанска бара. Од подземних вода, највећи значај имају термоминералне воде.

У погледу обновљивих извора енергије, на подручју општине Србобран постоје значајни потенцијали за искоришћавање биомасе, биогаса, сунчеве енергије, енергије ветра и геотермалне енергије.

На подручју општине Србобран налази се једно законом заштићено подручје Парк природе „Бељанска бара“, које представља заштићено подручје III

категорије (заштићено природно добро локалног значаја). Ово заштићено природно добро, највећим делом у државном власништву, налази се на подручју две општине, Србобран и Бечеј. Настаје од неколико плитких долова, који се спајају на 3 км северно од Старобечејских салаша, одакле тече у правцу југозапада и улива се у Велики бачки канал код Турије.

Парк природе „Бељанска бара“ је значајно станиште биљних и животињских врста влажних екосистема, посебно птица и аутохтоних врста риба. На овом подручју утврђено је присуство преко 10 биљних заједница, 80 врста/подврста биљака, 23 врсте риба, 7 врста водоземаца, 136 врста птица, као и велики број врста инсеката и сисара.

Животна средина и комунална инфраструктура

Подручје општине Србобран спада у подручја угрожене животне средине, са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.

На водоводну мрежу прикључено је 5.602 домаћинства, односно 94,8% укупног броја домаћинства. Квалитет пијаће воде на подручју општине Србобран је незадовољавајући, како са аспекта микробиолошке исправности, тако и са аспекта физичко-хемијске исправности, односно 92,9% узорака је физичко-хемијски неисправно, а 16,9% узорака микробиолошки неисправно².

На канализациону мрежу прикључено је 318 домаћинства, односно 5,38% укупног броја домаћинства. Највећи део отпадних вода испусти се у септичке јаме, а преостале отпадне воде у канализациону мрежу, одакле се без пречишћавања испуштају у каналску мрежу.

Кроз Општину пролази Велики бачки канал, који је веома загађен отпадним водама различитог састава и порекла (индустрија, пољопривреда, домаћинства). Сва домаћинства у сва три насеља Општине обухваћена су организованим сакупљањем чврстог отпада, који се одлаже на главну несанитарну депонију, поред пута Србобран - Фекетић, на око 7 км удаљености од насеља Србобран. Осим главне депоније, у насељима Општине, стварају се дивље депоније/сметлишта. Примарна сепарација отпада не постоји, као ни рециклажа.

У претходном периоду Општина је усвојила више докумената у области управљања отпадом (локални и регионални план) а најновији документ представља *Регионални план управљања отпадом за Град Нови Сад и Општине Бачка Паланка, Бачки Петровац, Беочин, Жабаљ, Србобран, Темерин и Врбас за период 2019-2028. година*, усвојеног на седници Општине, одржаној 10. јуна 2020. године.

² Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, Извештај о здравственој исправности воде за пиће јавних водовода и водних објеката у Републици Србији за 2020. годину.

Саобраћајна инфраструктура

На националном нивоу, саобраћајно-комуникативни значај општине Србобран проистиче из њеног, могло би се рећи централног положаја унутар АП Војводине. Равничарски карактер терена фаворизује присуство и развој превасходно друмског саобраћаја. Општина Србобран има добру саобраћајну повезаност са окружењем. Такође, Општина има могућност изградње пратећих садржаја уз постојеће саобраћајне капацитете. Мрежу друмских саобраћајница на територији општине Србобран сачињавају државни путни правци, као и општински категорисани и некатегорисани путеви. Територију Општине мањим делом пресеца државни путни правац I А реда: бр. А1 (државна граница са Мађарском – Нови Сад – Београд – Ниш – државна граница са Македонијом), као и државни путни правац I Б реда: бр. 15 (државна граница са Мађарском – Бездан – Сомбор – Кула – Врбас – Србобран – Бечеј – Нови Бечеј – Кикинда – државна граница са Румунијом). Територијом Општине пролазе и државни путеви II А реда: бр. 100 (Хоргош – Суботица – Бачка Топола – Мали Иђош – Србобран – Нови Сад – Сремски Карловци – Инђија – Стара Пазова – Београд) и бр. 115 (Србобран – Надаљ – Чуруг). Све саобраћајнице су са савременим коловозним застором. Густина путне мреже општине Србобран је усклађена са републичким нивоом, односно значајно је изнад регионалног и обласног нивоа.

Иако постоје одређени локални путни правци који су ван захтеваних техничких стандарда, односно који су са нешто лошијим стањем коловозног застора, стање путне мреже на територији Општине се генерално може оценити као задовољавајуће. Територијом Општине прелази један пружни правац Врбас – Србобран – Бечеј. Услед техничко-технолошке застарелости, поменута пруга више није у функцији превоза путника и робе. Водни саобраћај на територији Општине је заступљен кроз пловни пут у саставу система канала Дунав – Тиса – Дунав (Велики бачки канал). Обим водног транспорта каналом од Бечеја до Богојева је миноран, и додатно лимитиран непостојањем правих теретних пристана, те немогућношћу проласка каналом на деоници у Врбасу услед велике замуљености канала.

У креираном друштвено-економском амбијенту Општине, електрична енергија представља доминантан вид трансформисане и утрошене енергије, при чему се општина Србобран сматра нето увозником електричне енергије, како унутар њене територије не постоје већи погони за производњу електричне енергије. Дистрибуцију електричне енергије ка крајњим потрошачима (домаћинствима и правним лицима) на територији Општине спроводи огранак Електродистрибуције Србије д.о.о. (Електродистрибуција Нови Сад), која послује у саставу ЈП Електропривреда Србије. Иако је електрична енергија примаран вид

енергије организовано допреман локалном становништву, и допремање земног гаса до појединачних корисника има значајну улогу. Сва насељена места на територији Општине су покривена гасоводном мрежом. Територијом Општине положени су разводни гасовод средњег притиска ка насељеним местима Турија и Надаљ, разводни гасовод РГ 04-15 Госпођинци-Сомбор, разводни гасовод РГ 02-04 од РГ 04-15 и ДГ 02-02 до ГМРС Србобран, магистрални гасовод ДГ-02-02 Госпођинци-СГС Србобран и бушотински гасоводи. На територији општине активне су и бушотине за експлоатацију земног гаса са пратећим објектима, и сабирном гасном станицом (СГС) Србобран. Густина и капацитет гасоводне мреже и објеката задовољава тренутне потребе потрошача на територији Општине, али и даје могућност њеног даљег проширења у складу са захтевима са тржишта. Плански документи општине дефинишу задржавање постојећих коридора гасоводне инфраструктуре, локације ГМРС и МРС. Територију општине Србобран секу нафтоводи Адорјан - рафинерија Нови Сад и нафтовод од СОС Турија север - рафинерија Нови Сад. Такође, на територији општине лоцирано је неколико нафтних и гасних бушотина (локације Турија север и Србобран), интерних нафтовода/цевовода и пратећих објеката.

На територији Општине организовано снабдевање топлотном енергијом (даљинско грејање) постоји само у централним деловима насељеног места Србобран. Производњу и дистрибуцију топлотне енергије из скоро реконструисане општинске топлане спроводи ЈКП „Градитељ“ Србобран.

Упркос чињеници да је као телекомуникациони формат фиксна телефонија поприлично превазиђена, према вредности показатеља густине ТТ мреже (броја телефонских прикључака на 100 становника) територија општине Србобран знатно одскаче у односу на републички, регионални или обласни просек. Највећи део инсталација и број корисника фиксне телефоније на територији општине Србобран припада предузећу Телеком Србија А.Д.. Сва насељена места Општине покривена су мрежом фиксне телефоније. Највећи део територије општине Србобран покривен је сигналом мобилне телефоније задовољавајуће јачине и квалитета сва три присутна оператера мобилне телефоније у Србији (Телеком Србије а.д., Telenor d.o.o., А 1 d.o.o.).

У свим насељеним местима Општине функционише по једна испостава ЈП Поште Србије. Иако су асортиман и квалитет услуга генерално у складу са захтевима крајњих корисника, вредност индикатора - број становника по расположивој поштанској испостави на локалном нивоу је знатно испод регионалног и националног просека. На територији општине Србобран послује неколико провајдера услуга везаних за интернет саобраћај и кабловски дистрибутивни систем - КДС (пренос и дистрибуција радио и ТВ сигнала). То су пре свега сви активни мобилни оператери (мобилна интернет мрежа), те регионална компанија St Cable doo из Бачке Тополе или SBB doo (услуге wi-fi и кабловског интернета, КДС, фиксне телефоније и осталог) и

други. Интернетом су покривена сва насељена места Општине. На територији Општине нема регистрованих ТВ емисионих станица, а функционише једна интернет радио станица локалног карактера (Радио Србобран). Општинска управа Србобрана поседује делимично имплементиран WEB портал за Е-управу.

Друштвени развој

Образовање здравство, култура и спорт

Општина Србобран према степену развијености сврстана је у трећу групу, односно међу недовољно развијене локалне самоуправе чији је степен развијености у распону 60-80% републичког просека.³ Друштвени развој Општине мерен индексом друштвеног развоја (ИДР) градова и општина, био је 2018. године 48,43 (нпр. најнижи је Гаџин Хан 30,5 и Мало Црниће 33,7, а највиши Нови Београд 63,9 и Врачар 65,4).

Према Попису становништва, домаћинства и станова, РЗС 2011, у Србобрану је 2,5% женског и 1,2% мушког становништва неписмено, од тога је изразито доминантна категорија жена 65+. Од укупног броја неписмених 1,6% је из градских насеља, а 2,5% из осталих. Школска спрема је лошија од просека Републике код високог и вишег, а боља код средњег образовања, а јако велики број становника има само основну школу. За предшколско васпитање и образовање деце на територији општине Србобран, задужена је ПУ „Радост“. У склопу ПУ налази се 9 објеката у 3 насељена места. Објекат „Пепељуга“ налази се у Турији, „Бубамара“ у Надаљу, а сви остали су у Србобрану. Васпитно образовни рад одвија се на српском и мађарском језику. На територији општине Србобран раде четири основне школе, две су у самом Србобрану, а по једна у Турији и Надаљу. Гимназија и средња економска школа „Светозар Милетић“ има сву неопходну наставну и информатичко-рачунарску опрему, библиотеку (више од 10.000 књига), спортску халу и терене за фудбал, кошарку, рукомет и тенис. Зграда школе изграђена је 1964. године. На згради, осим када је дозидан још један спрат, 1985. године, није било битнијих измена. Зиданем још једног спрата добијено је око 700 м² додатног простора. Свега 120 ученика уписано је у средњу школу 2023. године.

Дом здравља „Др Ђорђе Бастић“ Србобран обезбеђује примарну здравствену заштиту за подручје Србобрана, са амбулантама и апотекама у Надаљу и Турији. Капацитети су задовољавајући. Неповољан је број становника на једног лекара, знатно испод нивоа Србије. ДЗ Србобран има сертификат о акредитацији који је добијен на максималних 7 година и важи од априла 2019. до априла 2026. године.

³<https://ras.gov.rs/uploads/2019/01/uredba-o-utvrdivanju-jedinstvene-liste-razvijenosti-regiona-i-jedinica-l-2.pdf>

Дом Културе у Србобрану постоји од 1966. године, тада у сва три места општине, а касније се формира јединствен Дом културе у Србобрану. У његовом саставу налазила се библиотека, народни универзитет, биоскоп, као и многобројне културно уметничке секције. У Дому културе организују се биоскопске и позоришне представе, концерти, манифестације, књижевне вечери, изложбе. Народна библиотека се 1997. године издвојила из састава Дома културе и постала правно лице. Има и своје огранке у насељеним местима Турија и Надаљ. У општини Србобран постоји већи број Културно уметничких друштава (КУД) и удружења која негују традицију и обичаје.

Спортска традиција у Србобрану сеже тачно сто година уназад, када је 1921. године основан србобрански ногометни клуб.

„Центар за спорт и туризам“ (ЦСТ) у Србобрану управља и користи Спортску халу и Одмаралиште „Србобран“ у Сутомору. Хала и околина је 2017. године санирана први пут од изградње и у добром је стању. Центар је организатор великог броја спортских манифестација, У општини Србобран има више од 1.000 спортиста и ради 22 клуба.

Безбедност и социјална заштита

На подручју Србобрана стално се прати безбедност саобраћаја, путника и деце. Србобран може да се похвали формираном Агенцијом за безбедност која стално прати и врши анализу стања и израђује Извештаје. Осим поменутих анализа, Извештај садржи и податке о тренутном стању безбедности на територији општине Србобран, у односу на циљеве дефинисане Националном стратегијом безбедности саобраћаја.

Млади

У Општини Србобран успешно ради *Канцеларија за младе* (КЗМ) која решава многобројна питања младих⁴. На подручју општине Србобран током 2022. године било је око 14.357 становника, а евидентан је одлазак младих. Због тога, формирана КЗМ тежи да постане носилац свих активности када је у питању сарадња локалне самоуправе са удружењима грађана која се у било ком облику баве младима ради дугорочног задовољења њихових потреба.

Развијеност невладиног сектора

На територији општине Србобран функционишу бројне организације цивилног друштва и невладиног сектора. Доминантни извор финансирања ових организација је буџет Општине. Невладине организације (НВО), следеће: Општинско удружење пензионера Србобран, Аутомо мото клуб

⁴ Сходно Члану 3 Закона о младима, омладина или млади су лица од навршених 15 година до навршених 30 година живота (Сл. гласник РС, бр. 50/2011).

„Петар Драпшин“ Србобран, Савез удружења бораца НОР-а, Мађарско КУД „Арањи Јанош“ Србобран, Удружење РВИ Србобран, Црвени крст Србобрана, Еколошки покрет општине Србобран, Удружење „Канцеларија за инклузију Рома Србобран“, Српски ратни ветерани, „Србобрански центар младих“ Удружење пољопривредника Србобран – Сентомаш“, ГГ „Рука спаса“ Србобран, Удружење бораца 1990-1999 „Храбри борци“ Савез РВИ, породица погинулих бораца Војводине, Удружење „Уточиште за животиње Никола“ и многи други, баве се промоцијом културног и уметничког стваралаштва, афирмацијом спорта, социјалним давањима, промоцијом манифестација и сл.

Економски развој

Општина Србобран је по степену развијености сврстана у III групу, недовољно развијених ЈЛС, са степеном развијености 60-80% републичког просека. Структура привреде је неповољна, с обзиром на велико учешће пољопривреде у односу на учешће индустрије у поређењу са Јужнобачким округом или АП Војводином. Географски положај Општине је веома повољан. Представља раскршће путева тог краја са привредним субјектима који се баве пољопривредом, трговином, угоститељством и индустријским погонима. Највеће природно богатство општине представља изузетно квалитетно пољопривредно земљиште због чега је пољопривреда одувек била главна грана привреде и битно је утицала на врсту и карактер занатства. У области индустрије заступљена је производња намештаја, изолационог материјала и прехранбена индустрија. Географски положај Општине, сировинска основа за прехранбену индустрију, путна мрежа и близина већих градова града представља добар предуслов за изградњу индустријских објеката. Општина Србобран у свој имовини има индустријску зону, погодну за инвестирање. На територији Општине развијен је лов и риболов. Општина Србобран поседује респектабилне природне и културно-историјске/антропогене ресурсе који могу постати туристичке атрактивности.

Структура привреде и предузетничка клима

Укупан број активних привредних субјеката који послују на територији општине Србобран износи 709, с тим што је број предузетника знатно већи у односу на број привредних друштава. Број новоснованих привредних субјеката у посматраном периоду од 2018. до 2021. године износи 269 (привредних друштава: 29 и предузетника: 240) а угашених 209 (привредних друштава: 42 и предузетника 167). Предузетничка клима у општини је испод нивоа Републике. Број активних привредних друштава на 1.000 становника износи 9,2 што је испод нивоа републичког просека, док је број

предузетничких радњи на 1.000 становника 37,6 што је изнад просека Републике (просек РС је 36,17 предузетничких радњи на 1.000 становника).

Пословање привредних субјеката

Број запослених у привредним друштвима чини око 20% укупно запослених на територији целе општине. У периоду од 2018. до 2020. број запослених у привредним друштвима је имао благе осцилације, број привредних друштава је скоро исти а приходи су у овом периоду имали мање осцилације (у 2019. пад око 10% а у 2020 раст око 5% у односу на претходну годину). Обим пословних прихода привредних друштава по запосленом износи 10.230,336 динара. Према подацима АПР, од укупног броја привредних друштава са територије општине Србобран, испод 4% привредних друштава послује са губитком.

Финансијске перформансе предузетника

Број запослених код предузетника чини нешто више од 15% у 2020. години, од укупног броја запослених на територији целе Општине. У периоду од 2018. до 2019. број запослених је значајно порастао а у 2020. години мало опао. Број предузетника је 2019. године значајно повећан, а у 2020. години је уследио благо повећање броја запослених и раст броја предузетника за нешто мање од 10%. Приходи су повећани за око 90% у 2019. години. Благо раст прихода у односу на 2019. годину, настављен је и у 2020. години. Обим пословних прихода по запосленом у предузетничком сектору у периоду 2018. до 2020. године износи 3.890,345 динара, што је око 60% мање него код привредних друштава, која су самим тим много продуктивнија од предузетника. Према подацима АПР, од укупног броја предузетника са територије општине Србобран, око једне десетине предузетника послује са губитком.

Остварене инвестиције у нова основна средства, по карактеру изградње

На територији општине Србобран током 2019. године највеће учешће *остварених инвестиција по карактеру изградње* било је у одржавању нивоа постојећих капацитета (105,2 мил. дин.), док према *техничкој структури* доминирају инвестиције у опрему са монтажом (106,8 мил. дин.) уз веће учешће домаће опреме (35%).

Ако се посматра учешће остварених инвестиција у нова основна средства *по делатностима*, уочава се да је током 2019. године у Србобрану највише инвестирано у прерађивачку индустрију у вредности од 70,2 мил. дин. (36%), затим у државну управу и социјално осигурање (22%), а на трећем месту су инвестиције у снабдевање водом и управљање отпадним водама, као и Ф на

велико и мало и поправка возила (по 12%). На четвртом месту се налазе инвестиције у пољопривреду, шумарство и рибарство са 10%, а најмање је инвестирано у образовање и уметност, забаву и рекреацију (по 1%).

Запосленост

Стопа запослености, која се израчунава односом броја запослених и укупно активног становништва износи око 24,5%. Укупан број запослених на територији општине Србобран износи 3.701 лице, од тога 62,32% су запослени у правним лицима (привредна друштва, установе, задруге и друге организације), 26,09% су приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих, а 14,39% регистровани индивидуални пољопривредници. Број запослених је од 2018. године до 2020. године бележио благи раст. У периоду после 2020. године овај тренд се наставио.

Незапосленост

Према подацима Националне службе за запошљавање, укупан број незапослених лица у јуну 2023. Године, у општини Србобран, износио је 1.245, од чега су 57,75% жене.

Пољопривреда

Подручје општине Србобран карактерише висок удео пољопривредног земљишта (96,7% укупне територије) и изразито мали удео површина под шумама (0,15% укупне територије). У педолошком саставу земљишта преовлађују чернозем и ливадске црнице. Структура пољопривредног земљишта по катастарским класама указује на његов висок квалитет, па 99% укупних површина спада у прве три класе квалитета. У катастарским општинама Србобран, Турија, КО Надаљ и Надаљ 2 извршена је комасација пољопривредног земљишта. Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се издаје у закуп износи 606,69 ха, али се са напредовањем процеса реституције ове површине континуирано смањују. У 2018. години на подручју општине Србобран укупно се наводњавало 1.279 ха на земљишту 135 пољопривредних газдинстава. На основу интерних података локалне самоуправе општине Србобран, површину под шумом чини 21,73 ха.

Примарна пољопривредна производња

Укупне површине под ораницама и баштама у општини Србобран у 2018. години бележе смањење од 10,77% у односу на 2012. годину. *Жита* се гаје на 11.430 ха обрадивих површина и оне бележе повећање од 1,42% у односу на

2012. годину. Производња *махунарки* у 2018. години простире се на 12 ха, што је за 300% више површина забележених 2012. године. Смањене су површине под *шећерном репом*, *индустријским* и *крмним биљем* (60,82%, 13,28% и 65,68% мање у односу на 2012. годину, респективно за све три групе биља). Производња *кромпира* у 2018. години готово и да не постоји. Од 77 ха на колико се *кромпир* узгајао 2012. године, у 2018. години забележен је само 1 ха. Укупне површине под *махунаркама* у 2018. години на територији Србобран повећане су у односу на 2012. годину са 4 на 12 ха обрадиве површине. Укупне површине под *крмним биљем* у 2018. години у односу на 2012. годину расту за 52,66% и износе 209 ха. Производња *поврћа* на подручју општине Србобран одвија се на 61 ха. Од укупног броја газдинстава на подручју Општине, 7,6%, односно 112 газдинстава бави се производњом поврћа. Од укупно 1.371 пољопривредног газдинства, колико је регистровано на подручју општине Србобран, свега 2,1%, односно 29 газдинстава бави се производњом *воћа*, док се производња *грожђа* одвија на 34 газдинства. У општини Србобран регистровано је шест газдинстава која се баве производњом ароматичног, лековитог и зачинског биља. Од укупног броја пољопривредних газдинстава на подручју Општине, сточарском производњом се бави 49,1% газдинстава (Анкета о структури пољопривредних газдинстава, 2018). Од газдинстава које се баве сточарством највећи проценат се бави *свињарством* (89,0%) и узгојем *живине* (59,7%). Општина Србобран има 23 газдинстава која се баве *пчеларством* (по Попису пољопривреде 2012. године), са укупним бројем пчелињих друштава 755, од којих је већина кошница са покретним саћем (726) и мањим бројем кошница са непокретним саћем (20). На подручју Општине се у 2020. години 41 газдинство бавило пчеларском производњом (Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за 2021. годину на територији општине Србобран).

Тржишни субјекти у пољопривредној производњи

У општини Србобран 2018. године (Анкета о структури пољопривредних газдинстава 2018) евидентирано је 1.481 *пољопривредно газдинство*, од чега је 1.463 *породично пољопривредно газдинство* (98,8%). По подацима Управе за аграрна плаћања, у Општини је у 2021. години регистровано 1.490 ППГ од чега је у активном статусу 1.360 газдинства. Поред тога, регистровано је и 16 *предузећа* (13 у активном статусу), 1 *предузетник* (1 у активном статусу) и 5 *земљорадничких задруга* (5 у активном статусу). Према подацима Агенције за привредне регистре, број *привредних друштава* у области 01 (Пољопривреда, лов и одговарајуће услужне делатности), у активном статусу регистрованих у општини Србобран у 2021. години износи 14, док је у Регистру пољопривредних газдинстава (скр. РПГ) у истој години уписано 13 *предузећа* (Управа за аграрна плаћања, Портал отворених података). На основу интервјуа са члановима Радне групе за израду Плана развоја општине

Србобран за период 2022-2030. година, у Општини се пољопривредна предузећа доминантно баве ратарством и откупом ратарских култура од пољопривредних произвођача.

Удружења у пољопривреди

Према подацима Агенције за привредне регистре Републике Србије, у општини Србобран у 2021. години регистровано је пет (5) удружења у сектору пољопривреде.

Пољопривредна механизација и складишни капацитети

Према Попису пољопривреде 2012. године, на територији општине Србобран забележено је 48 *једноосовинских трактора* у власништву, од којих су сви трактори старији од 10 година. Забележен број *двоосовинских трактора* у Србобрану у 2012. години је 1.288, од тог броја 81,68% су старији од 10 година (1.052 трактора). Број *комбајна* у 2012. години у општини Србобран износи 162, од којих је 137 комбајна старије од 10 година. На 407 пољопривредних газдинстава налази се 483 *објекта у којима су смештена говеда* са 5.045 места. На 1.303 пољопривредна газдинства налази се 2.516 *објекта у којима су смештене свиње*, који поседују капацитет од 38.071 места. Забележено је 888 пољопривредних газдинстава са 1.309 *објекта за смештај кокошака носиља*, са капацитетом од 229.235 места. На територији општине Србобран у 2012. години забележено је 1.419 *кошева за кукуруз* смештених на 1.087 пољопривредних газдинстава. На 79 ПГ смештено је 100 амбара. Смештајни капацитети *силоса* на територији Србобрана износе 17.311 тона. Силоси су смештени на 7 пољопривредних газдинстава, а њихов број је 17. На територији Србобрана налази се 3 пољопривредна газдинства, на којима је смештено 3 *сушаре* капацитета 215 м³. *Објекти за силажу* смештени су на 3 пољопривредна газдинства и има их 5. Њихов капацитет износи 2.273 м³. На територији Србобрана налази се 571 пољопривредно газдинство, на којима је смештено 854 *објекта за смештај пољопривредних машина и опреме*, капацитета 60.224 м³. *Хладњаче* су смештене на 1 пољопривредном газдинству и има их 2, а њихов капацитет износи 250 м³. У општини Србобран постоје 3 пољопривредна газдинства са 6 *стакленика*

капацитета 60.178 м³. Постоји 92 *пластеника* на 40 пољопривредна газдинства, капацитета 32.070 м³.

Трансфер знања у пољопривреди

За трансфер знања пољопривредницима значајну улогу има ПСС „Врбас“, д.о.о., Врбас, која поред праћења пословања на огледним газдинствима, у сарадњи са задругама, пољопривредним произвођачима и Канцеларијом за економски развој општине Србобран, организује предавања и зимске школе за пољопривреднике у оквиру различитих тема. Поред саветодавне службе, Општинска управа општине Србобран значајно се ангажује у овом сегменту и то на различите начине (Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за 2021. годину на територији општине Србобран).

Развијеност руралне економије кроз диверсификацију активности чланова пољопривредних газдинстава

Као највеће насеље се издваја урбани центар Општине са 12.009 становника, док остала насеља бележе далеко мањи број становника и могу се сврстати у насеља сеоског типа. У односу на број становника и просечну густину насељености, територија општине Србобран, изузев урбаног центра, спада у рурална подручја⁵. На основу података Пописа пољопривреде из 2012 године, у општини Србобран, ниво насеља од 1.941 укупног броја газдинства, тек 161 је обављало другу профитабилну активност (која није пољопривредна) или 8,29%, при чему је број газдинстава са учешћем ових прихода у укупним приходима 50 и више % тек 20 (1,03% од укупног броја ПГ). Подаци Пописа пољопривреде 2012 године показују да се *прерадом пољопривредних производа* на територији општине Србобран бавило укупно 91 ПГ (*Прерадом меса* се бавило 23 газдинстава; *Прерадом млека* се бавило укупно 49 газдинства; *Прерадом воћа и поврћа* бави се укупно 22 газдинстава; *Прерадом других пољопривредних производа* на територији општине Србобран бави се укупно 5 газдинстава). На основу података из Пописа пољопривреде 2012 године, на подручју општине Србобран није било регистрованих породичних пољопривредних газдинстава која су се бавила руралним туризмом, међутим у 2021. години званично постоји два објекта (Вила „*Hunting Lodge*“ („Ловачки дом“) Турија и „*Салаш Татић*“). На основу података Пописа пољопривреде 2012 године, није било породичних пољопривредних газдинстава која су се бавила *народном радиности*. На

⁵Критеријуми ОЕЦД-а.

основу добијених података од Општинске управе ове активности покрива Општински центар за културу. На територији општине Србобран, нема регистрованих ПГ која се баве *активностима обраде дрвета*, као ни *активностима у шумарству*. Према подацима Пописа пољопривреде 2012 године на подручју општине Србобран није било газдинстава који се баве *узгојем рибе за продају*, ни газдинстава која су се бавила *старим занатима*.

Мере подршке ЈЛС у сектору пољопривреде и руралног развоја

Општина Србобран је једна од многобројних општина која доноси Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја. У 2019. години и 2020. години износ опредељених новчаних средстава је износио 1.000.000 динара. У питању је кредитна подршка кроз меру остали облици кредитне подршке за пољопривредне кредите. Кредити су били наменски за обртна средства у пољопривреди. На основу анализе мере кредитне подршке, може се констатовати да је иста дала добре резултате и препоручује се наставак спровођења у планском периоду. У општини Србобран постоји Одељење за привреду, буџет и финансије, и Одељење за урбанизам, стамбено комуналне послове и заштиту животне средине, који се баве питањима пољопривреде и руралног развоја. Општина комуницира са пољопривредним произвођачима посредством интернет странице, медија, телефона, презентација, семинара, али и произвођачи међусобно доприносе даљем ширењу информација. У општини Србобран постоји и евиденција пољопривредних произвођача.

Туризам и угоститељство

Општина Србобран поседује респектабилне *природне* и *културно-историјске/антропогене* ресурсе који могу постати туристичке атрактивности. Као најзначајније *природне* атрактивности општине Србобран се издвајају: Канал Дунав –Тиса – Дунав (ДТД), река Криваја, Бељанска бара.

На територији Општине постоји богато *културно-историјско*, тј. *антропогено* наслеђе.

Као најзначајнији ресурси и уједно туристичке атрактивности подручја се издвајају: Храм Св. Богојављења у Србобрану; Римокатоличка црква у Србобрану; Црква Св. Николаја у Турији; Црква рођења Св. Јована Крститеља у Надаљу; Црква Светог Георгија познато као место у коме је сахрањена Ленка Дунђерски; Калварија.

Смештајни капацитети ни по квалитету, ни по квантитету не могу да одговоре потребама повећане туристичке тражње. На подручју Општине

постоје следећи *смештајни капацитети*: Hunting Lodge“ („Ловачки дом“) у Турији и Салаш „Татић“.

Хотел „ЕЛАН“ који је био надалеко познат, добиће ново рухо. Наиме, повећеће се смештајни капацитет на 100 соба, а планира се изградња затвореног и два отворена базена. Вода која се извлачи са дубине од 1.200 метара има и лековито дејство, температуре преко 60 степени целзијуса. Радови ће трајати око 3 године, а запослење ће наћи између 50 и 60 радника.

Угоститељски објекти ресторанског типа су: Ресторан „Гурман“, Ресторан „Пролеће“ и „Full café“, сви у Србобрану; бифеи и барови: Sabage, Mont, Ricks, Momento и Old times pub (такође сви у Србобрану) као и посластичарнице (3 посластичарнице) и остали објекти (2 објекта).

Број запослених у сектору услуга и смештаја у општини Србобран, у последњих пет година, имао је благо опадајући тренд, односно од 79 (2015. године) до 74 лица (2019. године).

Поглавље 2.

Подаци о мигрантима у општини Србобран

Број избеглих и прогнаних лица у општини Србобран стално варира. На попису 1996. године број избеглица је био 920 и 402 остала пописана лица (укупно 1322 лица). Тај број је растао и 1999. године смо имали преко 1368 избеглица и 1087 прогнаних лица у приватном смештају и 41 лице у колективном смештају.

Пописом 2001. године утврђено је да се у општини Србобран налази 2063 лица укупно избеглих и прогнаних, од којих 42 лица у колективном центру. У том моменту статус избеглице имало је 1731 лице. Последња ревизија избегличког статуса рађена је од новембра 2004. године до јануара 2005. године и статус избеглице имало је 499 лица. На дан 22.08.2008. године избеглица је било 466, а на дан 21.09.2012. године 75 лица. Према евиденцијама Комесаријата на територији општине Србобран на дан 20.06.2023. године има укупно 92 избеглих лица.

У периоду од 1995-2004. године на територији општине Србобран било је 3 колективна центра. У тим центрима је било смештено 42 лица из Хрватске и Босне и Херцеговине. Сада на територији општине нема колективних центара.

Код ове социјалне групе евидентно је поред материјалног сиромаштва и недоступност основних људских права (својина, документи, слобода кретања...) и услуга (приступ здравственој заштити, социјалној помоћи, образовању)

Но без обзира да ли су лица која су у неком периоду имала статус избеглице па у међувремену стекла статус држављана Републике Србије, или су статус избеглице задржала, остаје проблем њихове трајне интеграције и потребе да се унапреди њихов материјални положај. Мали број избегличких породица је био у могућности да сопственим средствима обезбеди кућу или стан тј. стамбени објекат, који испуњава неке основне услове за нормално живљење и становање. Породице које имају старе сеоске куће у власништву, немају средстава за адаптацију истих, а хуманитарне организације које су радиле програм доделе грађевинског материјала за адаптацију кућа оваквим породицама у општини Србобран додељивале су изванредан број пакета грађевинског материјала, али свакако је и даље велики број избеглица са нерешеним или неадекватно решеним стамбеним питањем

Што се тиче интерно расељених лица према попису из 2000. године њих је било 49, а тај број је био присутан и 25.08.2008. године, а на дан 21.09.2012. тај број је 23 лица. Крајем децембра 2017.године, у општини Србобран, према службеној евиденцији било 22 лица. Према евиденцијама Комесаријата на територији општине Србобран на дан 20.06.2023. године има укупно 49 интерно расељених лица.

Број повратника према нашој евиденцији је 8 лица, мада, према сазнањима, не бораве више на територији општине.

На територији општине Србобран, а према подацима добијеним из МУП РС, Полицијска станица Србобран, нема евидентираних случајева трговине људима.

ПОГЛАВЉЕ 3.

Анализа ситуације изакључци

Анализа контекста или радног окружења је обухватила четири врсте квалитативних анализа:

- Анализу или Преглед документације релевантне за област управљања питања избеглица

- Анализу стања (SWOT),
- Анализу заинтересованих страна и
- Анализу проблема.

Анализа или Преглед документације о ширем радном окружењу обухватила је неколико кључних, међународних, националних и других стратешких докуманата релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања и збеглица, интерно расељених лица, повратника по основу Споразума о реадмисији у Републици Србији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса и осталих категорија миграната, стратешка документа општине Србобран и реализоване и актуелне пројекте и програме намењене избеглим и ИРЛ у општини Србобран.

Међународни оквир

Међународно миграционо право обухвата правила међународног права која се односе на све категорије миграната. С обзиром да на међународном плану не постоји скуп норми које се односе директно на мигранте, примењују се одредбе различитих међународних уговора. Република Србија је страна потписница следећих међународних декларација и уговора који се посредно или непосредно односе на мигранте:

- 1948 Универзална декларација о људским правима
- 1951 Конвенција о статусу избеглица и пратећи Протокол 1967;
- Међународни пакт о грађанским и политичким правима;
- Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима;
- Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације;
- Конвенција о правном положају лица без држављанства;
- Конвенција о правима детета;
- Конвенција о правима особа са инвалидитетом;
- Глобални компакт о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама⁶;

⁶Глобални компакт о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама - Глобални компакт (GCM) представља међународни стратешки документ са веома широко постављеним приступом како би се заједничким приступом међународне заједнице оснажиле могућности за постизање различитих циљева ради побољшања положаја становништва на целој планети, заштити свих елемената природе и живота на свим континентима и океанима, односно живота уопште, чији је један од приоритета плански интегративни приступ решавању нарастајућег феномена глобалних миграција, како би се удруженим напорима, средствима и усаглашеним активностима појединачних учесника постигли оптимални резултати. Основни разлози за усвајање овог Глобалног компакта били су жеља за подстицањем међународне сарадње у погледу управљања међународним миграцијама, олакшавање развоја нових политика у области миграција за државе које се сусрећу с различитим изазовима и давање простора за његово спровођење у складу с локалним околностима и могућностима. Главни начело на којем почива Глобални компакт јесте заштита безбедности, достојанства, људских права и основних слобода свих миграната, без обзира на њихов тренутни правни статус. Решавање

- УН Агенда 2030 за одрживи развој⁷;
- ЕУ пакт о миграцијама и азилу
- Европска конвенција за људска права (1950) – Савет Европе;
- Конвенција Савета Европе о борби против трговине људима;

Национални законодавни оквир од значаја за питања управљања миграцијама је садржан уследећим документима:

- Закон о избеглицама („Службени гласник РС“, број 1/92, „Службени лист СРЈ“, број 42/2002-одлука СУС и „Службени гласник РС“, број 30/2010);
- Закон о управљању миграцијама („Службени гласник РС“, број 107/2012);
- Закон о азилу и привременој заштити („Службени гласник РС“, број 24/2018);
- Закон о странцима („Службени гласник РС“, број 24/2018 и 31/2019);
- Закон о Црвеном крсту Србије („Службени гласник РС“, број 107/2005);
- Закон о социјалној заштити („Службени гласник РС“, број 24/2011 и 117/2022-одлука УС);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/2007, 83-2014-др. Закон, 101/2016-др. закон, 47/2018 и 111/2021-др. закон);
- Закон о дијаспори и Србија у региону („Службени гласник РС“, број 88/09);

свих аспеката међународних миграција – укључујући хуманитарна, развојна и питања људских права, кроз унапређену координацију на међународном плану, борбу с ксенофобијом, расизмом и дискриминацијом према мигрантима и развој механизма за заштиту рањивих категорија миграната, представља жељени исход примене Глобалног компакта. У том смислу, Глобални компакт предвиђа 23 циља, с пратећим активностима за њихово испуњење, који треба да обезбеде да сви мигранти, неvezано за њихов статус, буду у прилици да остварују људска права кроз обезбеђен приступ базичним услугама. Њиховом применом би се дао одговор на легитимне бриге држава и заједница које пролазе кроз демографске, економске, друштвене и еколошке промене а које изазивају или су резултат миграција, ублажило би се дејство негативних покретача миграција и смањили би се ризици у процесу миграција. Свака држава појединачно извештава о имплементацији GCM на својој територији, и то на основу резултата који се бележе на локалном нивоу.

⁷Агенда УН за одрживи развој 2030 - Реч је о глобалној развојној агенди за период након 2015. У наредних 15 година се од држава потписница очекује да мобилишу све ресурсе како би искоренили сиромаштво, борили се против неједнакости и нашли одговоре на климатске промене. Агенда 2030, са 17 циљева и 169 потциљева одрживог развоја укључује све три кључне димензије одрживог развоја: економски раст, социјалну инклузију и заштиту животне средине. Институционални развој и сарадња, који треба да обезбеде владавину права и мир, су такође покривени одговарајућим циљевима. Једна од идеја водиља Агенде 2030 јесте да свако осети добробит од њене примене и да се нико не остави иза колоне (*“leave no one behind”*). Најважнији специфични потциљ који се односи на миграције је 10.7: „Олакшати прописне, безбедне, регуларне и одговорне миграције и мобилност људи, укључујући и кроз примену планских и добро управљаних миграционих политика“. Мигранти доприносе развоју кроз: транснационалне везе, искуства и знања и финансијске ресурсе који могу значајно да унапреде локалну заједницу. Интегрисање миграција и развоја у приоритете ће се одразити на неколико сектора – од тржишта рада, пореских прихода и урбаног планирања.

-Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 102/07);

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглих, интерно расељених лица и повратника су:

- Стратегија за управљање миграцијама („Службени гласник РС”, број 59/2009);
- Стратегија о економским миграцијама Републике Србије за период 2021–2027. године („Службени гласник РС”, број 21/2020);
- Стратегија за решавање питања избеглица и интерно расељених лица за период од 2015. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 62/2015);
- Стратегија реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији („Службени гласник РС”, број 15/2009);
- Стратегија очувања и јачања односа матичне државе и дијаспоре и матичне државе и Срба у региону („Службени гласник РС”, бр. 4/11 и 14/11);
- Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године („Службени гласник РС”, број 18/21-4 и 36/21);
- Стратегија супротстављања ирегуларним миграцијама у Републици Србији период 2018. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 105/2018);
- Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године („Службени гласник РС”, број 23/2022);
- Национална стратегија социјалног становања („Службени гласник РС”, број 13/2012);
- Стратегија одрживог опстанка и повратка на Косово и Метохију („Службени гласник РС”, број 32/2010);
- Стратегија за родну равноправност 2021-2030
- Стратегија подстицања рађања 2018
- Национална Стратегија за младе 2015-2025
- Стратегија превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштита жртава 2017-2022
- Стратегија развоја образовања у Србији до 2030. године,
- Стратегија превенције и заштите од дискриминације 2022-2030,
- Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014–2024. године („Службени гласник РС”, број 85/14);
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003);
- Национална стратегија одрживог развоја (2008);

- Национални план акције за децу.
- Национални програм за интеграцију Србије у Европску унију;
- План реаговања у случају повећаног прилива миграната са проценом потреба (2015. година)
- Одлука о пружању привремене заштите у Републици Србији расељеним лицима која долазе из Украјине "Службени гласник РС", бр. 36 од 18. марта 2022, 21 од 17. марта 2023.

С обзиром на то да су преговори за пријем Републике Србије у чланство Европске уније приоритет за државу, током протеклих неколико година, Влада је израдила законе на путу ка усклађивању националног законодавства са правним тековинама Европске уније: Закон о управљању миграцијама („Службени гласник РС”, број 107/12), Закон о странцима („Службени гласник РС”, бр. 24/18, 31/19 и 62/23), Закон о граничној контроли („Службени гласник РС”, број 24/18) и Закон о азилу и привременој заштити („Службени гласник РС”, број 24/18). Област миграција уређена је и Законом о запошљавању странаца („Службени гласник РС”, бр. 128/14, 113/17, 50/18, 31/19 и 62/23).

Један од кључних закона у овој области је **Закон о управљању миграцијама** („Службени гласник РС”, број 107/12) који дефинише различите облике миграција и надлежности и процедуре за њихово регулисање. Усвајањем закона успостављен је координисани систем за управљање миграцијама, дефинисана су начела, као и државни орган надлежан за управљање миграцијама и јединствени систем прикупљања и размене података у овој области. Такође, закон предвиђа и предлагања и предузимања мера за спровођење миграционе политике. Управљање миграцијама треба да допринесе равномерном и планском економском развоју Републике Србије, уважавајући стратегије и политике економског развоја и економских односа са иностранством, мере активне политике запошљавања, популационе политике и политике у области науке и образовања, уз јачање веза са дијаспором и интеграцијом лица којима је признато право на уточиште и реинтеграцијом повратника по основу споразума о реадмисији.

Закон о дијаспори и Србима у региону („Службени гласник РС”, број 88/09) је први системски закон о односима између матичне државе и дијаспоре, као и матичне државе и Срба у региону и као такав, представља нормативну базу за вођење дугорочне политике према нашим исељеницима. Представља свеобухватан правни акт који отвара широке могућности

сарадње дијаспоре, Срба у региону и матице, институционализацију те сарадње и даје оквир за артикулацију интереса дијаспоре и Срба у региону у односу на матицу, што све доприноси промоцији Републике Србије и афирмацији њених државних и националних интереса. Документом се уређују начин очувања, јачања и остваривања веза дијаспоре и Срба у региону са матичном државом, надлежност и међусобни однос органа Републике Србије у обављању послова у области односа са дијаспором и Србима у региону. Институционализација те сарадње одвија се кроз формирање Скупштине дијаспоре и Срба у региону и припадајућих савета, и оснивање Савета за односе са Србима у региону и Савета за дијаспору израз су спремности Републике Србије да са дијаспором и Србима у региону значајно унапреди сарадњу и повећа помоћ и утицај у обостраном интересу. Евидентирање организација у дијаспори и организација Срба у региону отвара веће могућности за заштиту интереса Републике Србије, њених држављана и правних лица у иностранству у сарадњи са министарствима и институцијама надлежним за односе са дијаспором за предузимање мера ради унапређења односа са исељеницима у иностранству. Циљ је развијање свих облика сарадње који су у заједничком интересу развоја свеукупних односа наших народа и држава, где наша дијаспора треба и може да представља тај значајни „мост сарадње”.

Закон о странцима („Службени гласник РС”, бр. 24/18, 31/19 и 62/23) уређује услове за улазак, кретање, боравак и враћање странаца, као и надлежност и послове органа државне управе Републике Србије, у вези са уласком, кретањем, боравком странаца на територији Републике Србије и њиховим враћањем из Републике Србије. Такође, законом се уређују и услови издавања дозволе привременог боравака страног држављанина у Републици Србији, који намерава да борави у Републици Србији дуже од 90 дана, између осталог, по основу запошљавања, студирања, стручне специјализације, обуке и праксе, научно-истраживачког рада или друге научно образовне активности, спајања породице и др.

Закон о граничној контроли („Службени гласник РС”, број 24/18) уређује граничну контролу, полицијска овлашћења у вршењу граничне контроле, као и сарадњу између органа државне управе који су надлежни за интегрисано управљање границом. У складу са овим законом, ирегуларне миграције су дефинисане као свако кретање становништва уз једне државе у другу, које није у складу са важећим законским прописима, као и боравак који је у супротности са важећим законским прописима. Такође, прописано је

да прелазак државне границе представља свако кретање људи преко државне границе. Државна граница прелази се на граничном прелазу са важећом путном исправом или другом исправом прописаном за прелазак државне границе, у радно време граничног прелаза и у складу са међународним уговором.

Закон о запошљавању странаца („Службени гласник РС”, бр. 128/14, 113/17, 50/18, 31/19 и 62/23) уређује услове и поступке за запошљавање странаца у Републици Србији и друга питања од значаја за запошљавање и рад странаца у Републици Србији. Странац се запошљава у Републици Србији ако су испуњени услови утврђени законом, односно потврђеним међународним уговором. Странац који се запошљава у Републици Србији у складу са овим законом, има једнака права и обавезе у погледу рада, запошљавања и samozapošljavanja као и њени држављани, ако су испуњени услови у складу са законом. Право на слободан приступ тржишту рада, односно на запошљавање, samozapošljavanje и остваривање права за случај незапослености, осим ако међународним уговором који обавезује Републику Србију није утврђено другачије, имају држављани Европске уније и чланови породице држављана Европске уније који нису држављани Европске уније и имају одобрење за привремени боравак за чланове породице или стално настањење у тим државама којим доказују своје право на слободан приступ тржишту рада⁸. Запошљавање странца остварује се под условом да поседује визу за дужи боравак по основу запошљавања, одобрење за привремени боравак или стално настањење и дозволу за рад, ако овим законом није другачије утврђено. **Закон о раду** („Службени гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/07 – УС, 113/17 и 95/18 – аутентично тумачење) садржи опште одредбе којима се кажњава запошљавање супротно одредбама закона. С друге стране, Закон о запошљавању странаца предвиђа прекршајну одговорност послодавца, али не и кривичну, у случају запошљавања миграната који су на илегалан начин ушли у Републику Србију.

⁸Одредбе почињу са применом од дана када Република Србија постане пуноправна чланица Европске уније. Под члановима породице држављана Европске уније сматрају се: 1) супружници у браку или ван брака држављана Европске уније, у складу са законом; 2) директни потомци држављана Европске уније млађи од 21 године живота или директни потомци његовог супружника у браку или ван брака, млађи од 21 године живота; 3) усвојена деца млађа од 21 године живота или пасторци држављана Европске уније или његовог супружника у браку или ван брака, млађи од 21 године живота; 4) лица из тач. 2) и 3) овог става старија од 21 године живота која нису у стању да се самостално издржавају, односно које је дужан да издржава држављанин Европске уније или његов супружник у браку или ван брака; 5) директни преци држављана Европске уније или директни преци његовог супружника у браку или ван брака, које је држављанин Европске уније или његов супружник у браку или ван брака дужан да издржава.

Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 38/15, 113/17 – др. закон и 113/17, 49/2021) се заснива на начелима забране дискриминације, у складу са законом, непристрасности при обављању послова запошљавања, родне равноправности, афирмативне акције усмерене према теже запошљивим незапосленим лицима, слободе у избору занимања и радног места, бесплатности обављања послова запошљавања према незапосленим лицима. Послови запошљавања, у смислу овог закона се односе на обавештавање о могућностима и условима за запошљавање, посредовање у запошљавању у земљи и иностранству, професионална оријентација и саветовање о планирању каријере, спровођење мера активне политике запошљавања, издавање дозволе за рад странцу и лицу без држављанства, у складу са законом. Носиоци послова запошљавања су Национална служба за запошљавање и агенције за запошљавање.

Закон о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и о њиховој заштити („Службени гласник РС”, бр. 91/15 и 50/18) уређује на свеобухватан начин права запослених који се упућују на привремени рад у иностранство, заштиту запослених на привременом раду у иностранству, услове, поступак и обавезе послодавца у вези са упућивањем запослених на привремени рад у иностранство, сарадњу органа и организација које обављају послове државне управе у вези са заштитом права запослених на привременом раду у иностранству и надзор над применом овог закона. Овај закон се примењује на послодавце који упућују запослене на привремени рад у иностранство због: 1) рада у оквиру извођења инвестиционих и других радова и пружања услуга, на основу уговора о пословној сарадњи, односно другог одговарајућег основа; 2) рада или стручног оспособљавања и усавршавања за потребе послодавца у пословним јединицама послодавца у иностранству, на основу акта о упућивању или другог одговарајућег основа; 3) рада или стручног оспособљавања и усавршавања за потребе послодавца у оквиру међукомпанијског кретања по основу позивног писма, политике међукомпанијског кретања или другог одговарајућег основа. Такође, упућивање запослених на привремени рад у иностранство има важну улогу у порасту пословања и креирању пословних могућности и као такво представља значајан извор додатних девизних прихода за земље које упућују запослене.

Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 27/18 – др. закон и 10/19, 129/21), **Закон о средњем образовању и васпитању** („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 27/18 – др. закон и 6/20, 52/21, 129/21 и 129/21 – др. закон) и **Закон о високом**

образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18, 67/19, 6/20 – др. Закон, 11/21 – аутентично тумачење, 67/21 и 67/21 – др. закон) уређује питања од значаја за образовање држављана Републике Србије у иностранству и страних држављана и лица без држављанства у Републици Србији. **Законом о основама система образовања и васпитања** („Службени гласник РС” бр. 88/17, 27/18 – др. закони, 10/19, 6/20 и 129/21) уређују се основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања и образовања одраслих. Страни држављанин, лице без држављанства и лице тражилац држављанства има право на образовање и васпитање под истим условима и на начин прописан за држављане Републике Србије.

Закон о средњем образовању и васпитању („Сл.гласник РС“ бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 и др. закон, 6/2020, 52/2021, 129/2021 и 129/2021 и др. закон) уређује се средње образовање и васпитање, као део јединственог система образовања и васпитања, и то: обављање делатности средњег образовања и васпитања, употреба језика, програми и испити, обавезе и одговорности ученика, евиденција и јавне исправе, штрајк запослених, као и друга питања од значаја за средње образовање и васпитање.

Закон о високом образовању („Сл.гласник РС“, бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 и др. Закон, 67/2019, 6/2020 – др. закони, 11/2021 – аутентично тумачење, 67/2021 и 67/2021 – др. закон) уређује систем високог образовања, услове и начин обављања делатности високог образовања, основе финансирања високог образовања, као и друга питања од значаја за обављање ове делатности. Сви термини којима су у овом закону означени положаји, професије, односно занимања и звања, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на која се односе. Делатност високог образовања од посебног је значаја за Републику Србију, део је међународног, а посебно европског, образовног, научног, односно ументичког простора и обухвата академско и струковно образовање.

Законом о пребивалишту и боравишту грађана („Службени гласник РС”, број 87/11) уређује се пријављивање и одјављивање пребивалишта и боравишта, пријављивање привременог борава у иностранству, надлежност и начин вођења одговарајућих евиденција. Грађани који оду у иностранство с намером да непрекидно бораве у иностранству не дуже од 90 дана, а свој боравак продуже, дужни су да привремени боравак у иностранству дужи од 90 дана пријаве надлежном органу, преко дипломатско-конзуларног

представништва. Подносиоцу пријаве привременог боравка у иностранству и повратка из иностранства издаје се одговарајућа потврда.

Поред наведених законских решења, постоји и низ међудржавних споразума о регулисању радних миграција са земљама дестинација наших држављана. Република Србија је усвојила више међународних конвенција које се тичу ове сфере миграција. Међународна сарадња у области радних миграција има за циљ промовисање легалних миграционих токова, на основу пуне информисаности и обезбеђивања социјалне заштите радника миграната што је један од фактора доношења одлуке о исељавању из места порекла. Такође, постоје и локална стратешка документа, као што су: План развоја општине Србобран за период 2022 -2030. године („Сл.лист општине Србобран“ бр. 33/2021), Средњорочни план развоја општине Србобран 2023-2025. године („Сл.лист општине Србобран бр. 8/2023).

Национални стратешки оквир

Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002 и ревизија из марта 2011.године) дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе.

Национална стратегија за управљање миграцијама дефинише планско и организовано управљање миграцијама пружењем спољних и унутрашњих миграционих кретања, и спровођење активности које ће довести до подстицања регуларних и сузбијања нерегуларних миграција, као и решавање проблема избеглица и ИРЛ, ефикасан и ефективни прихват и одржива социо-економска реинтеграција повратника - грађана Републике Србије по споразуму о реадмисији.

Стратегија економских миграција Републике Србије – покрива низ тема у вези са феноменом економских миграција, њиховим управљањем, корелацијом миграција и развоја, као и улогом дијаспоре као покретача (локалног) развоја. Кључне циљне групе су радно способно становништво, дијаспора, повратници из иностранства и странци различитих образовних профила. Општи циљ Стратегије је стварање привредног и друштвеног амбијента за успоравање одласка радно способног становништва, јачање веза са дијаспором, подстицање повратних и циркуларних миграција, као и привлачење странаца различитих образовних профила.

Национална стратегија реинтеграције повратника по споразуму о реадмисији (2009) утврђује приоритетне области, као што су: издавање личних докумената, решавање питања смештаја, стварање могућности за запошљавање и остваривање других права, као што су права на

здравствену заштиту, образовање, социјалну заштиту и породично-правну заштиту итд. Одсуство координације и размене информација о повратницима представља озбиљну сметњу у регистрацији лица која се враћају по основу реадмисије, утврђивању њихових потреба и пружања адекватне заштите ради њиховог укључивања у нову средину;

Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица, односно локалне реинтеграције повратника, којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.

У локалним стратешким документима избегла и ИРЛ су поменути као посебно осетљива друштвена група, али у већини нису препозната као приоритетно угрожена, јер се број лица са формалним статусом избеглице стално смањује због регулисања држављанства и добијања личне карте, па су ова лица по стицању личне карте равноправна са домицилним становништвом у коришћењу свих облика помоћи и подршке. Проблеми и потребе избеглих, ИРЛ, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса и осталих категорија миграната се не посматрају изоловано од осталих угрожених група.

Локални акциони план за управљање миграцијама у општини Србобран за период 2023.- 2027. године, представља документ који се специфично бави интеграцијом ове популације у локалну заједницу.

У периоду од 2010. године до 2022. године средствима која је обезбедио Комесеријат за избеглице и миграције РС и општина Србобран за набавку грађевинског материјала и, куповину сеоских кућа

рб	Врста стамбеног решења	бр избегличких породица које су добиле помоћ једном или више пута
1	набавка грађевинског материјала	139

2010	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за набавку грађевинског материјала у износу од 2.887.500,00 рсд.	Помоћ добило 13 породица.
2011	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за набавку грађевинског материјала у износу од 4.812.461,26 рсд.	Кућу добило 36 породица.
2012	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за куповину сеоских кућа у износу од 5.669.500,00 рсд.	Кућу добило 7 породица.
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за економско оснаживање избеглица и интерно расељених лица у износу од 3.300.000,00 рсд.	Помоћ добило 20 породица.
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за набавку грађевинског материјала за итерно-расељена лица у износу од 440.000,00 рсд.	Помоћ добила 1 породица-они су једини конкурисали.
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за набавку грађевинског материјала за избегличке породице у износу од 3.200.000,00 рсд.	Помоћ је добило 13 породица.
2013	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за набавку грађевинског материјала у износу од 4.400.000,00 рсд.	Помоћ је добило 14 породица
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за куповину сеоских кућа за у износу од 2.430.000,00 рсд.	Помоћ је добило 3 породице
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за набавку грађевинског материјала за интерно расељена лица у износу од 440.000,00 рсд.	Помоћ је добила 1 породица
2014	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за куповину сеоске куће за интерно расељена лица у износу од 950.000,00 рсд.	Помоћ је добила 1 породица

2	куповина сеоских кућа	77
	УКУПНО	216

У периоду од 2009. године до 2022.године средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општина Србобран за економско оснаживање избегличких породица

рб	Економско оснаживање	бр избегличких породицакоје су добиле помоћ
1	Економско оснаживање избегличких породица	48
2	Економско оснаживање интерно-расељених	4
	УКУПНО	52

ЗАВРШЕНИ ПРОГРАМИ И ПРОЈЕКТИ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И ИРЛ У ОПШТИНИ СРБОБРАН У ПЕРИОДУ ОД 2009. ГОДИНЕ ДО 2022. ГОДИНЕ

Табела3.2: Преглед програма и пројеката за избегле и ИРЛ у Општини Србобран

	Пројекат или програм спровођења	Резултат
2009	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за економско оснаживање избегличких породица у износу од 450.000,00 рсд.	Помоћ добило 3 породице.

2016	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за куповину сеоских кућа за избеглице у износу од 4.200.000,00 рсд.	Помоћ је добило 3 породице
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за куповину сеоских кућа за интерно расељена лица у износу од 1.330.000,00 рсд.	Помоћ је добила 1 породица
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за економско оснаживање избеглица и интерно расељених лица у износу од 2.000.000,00 рсд.	Помоћ добило 16 породица
	Средствима која је обезбедила Банка за развој Савета Европе за сеоска домаћинства и мали грант грађевинског материјала у износу од 231.000,00 еура.	Помоћ добило 21 избегличких породица.
	Средствима која је обезбедила Банка за развој Савета Европе за набавку грађевинског материјала за обнову и санацију своје куће у износу од 180.000,00 еура.	Помоћ добило 20 избегличких породица.
	Средствима која је обезбедила Банка за развој Савета Европе за набавку монтажне куће у износу од 60.000,00 еура	Помоћ добило 3 избегличке породице.
2019	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за економско оснаживање избеглица и у износу од 2.000.000,00 рсд.	Помоћ добило 11 породица
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за економско оснаживање интерно расељених лица у износу од 400.000,00 рсд.	Помоћ добило 2 породица
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за доделу две сеоске куће са малим грантом грађевинског материјала породицама избеглица у износу од 2.800.000,00 динара.	Помоћ добило 2 породице.
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за доделу грађевинског материјала избегличким породицама у износу од 2.800.000,00 динара.	Помоћ добило 8 породица.

препрека са којима се суочава у свом радном окружењу. Анализа је урађена коришћењем SWOTтехнике:

**СНАГЕ ЛОКАЛНОГ СИСТЕМА СЛАБОСТИ
ЛОКАЛНОГСИСТЕМА**

УНУТРАШЊЕ	<p>-подршка општине Србобран (председник општине, Општинска управа и др.)</p> <p>-наменско издвајање средстава у буџету општине за финансирање питања различитих мигрантских група</p> <p>-стручност чланова Савета за миграције у различитим областима од значаја за циљну групу</p> <p>-развијености инфраструктуре</p> <p>-постојање ажурираних база о избеглим и ИРЛ</p> <p>-искуство у сарадњи са донаторима и међународним партнерима</p> <p>-добра мрежа месних заједница</p> <p>-Седиште привредних субјеката</p> <p>-Добра комуникација привредника и локалне самоуправе</p> <p>-Добар јавни превоз</p> <p>-Јаки капацитети и познавање проблематике избеглица, ИРЛ и повратника</p> <p>Постоје основне инфраструктуре неопходне за спровођење активности,</p> <p>Пораст свести о значају економских миграција на локалном нивоу,</p> <p>Дугорочни тренд позитивног социо-економског развоја,</p> <p>Бројна и распрострањена дијаспора.</p>	<p>-недовољан број запослених у повереништву за избегла лица</p> <p>-ограничена средства локалне самоуправе</p> <p>-недостатак инвестиција и нових радних места</p> <p>-висока стопа незапослености у локалној заједници</p> <p>-нерешени имовинско-правни односи у локалној заједници у потпуности као и недостатак информације о имовном статусу ИРЛ</p> <p>-недовољна ангажованост стручних лица у пружању подршке породицама</p> <p>-недовољно развијена сарадња јавног и приватног сектора</p> <p>-недовољна обученост кадра за поједине активности</p> <p>-недостатак повезаности између база различитих институција, нарочито на релацији имовина-пореско због не поседовања имовинске карте ИРЛ</p> <p>-немогућност праћења кретања мигрантске популације</p> <p>-недовољна заинтересованост друштвено одговорних фирми</p> <p>-недостатак функционалног система обавештавања појединаца из ове популације</p> <p>-недовољно коришћење капацитета месних заједница</p> <p>-неадекватани урбанистички планови везани за политику планирања и изградње стамбених јединица за потребе ИРЛ</p> <p>Повећан обим спољних миграција</p> <p>Недовољна информисаност дијаспоре о могућностима повезивања и улагања?</p>
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ

	Средствима која је обезбедила Банка за развој Савета Европе обезбеђена су бесповратна средства за куповину сеоских кућа за избегличке породице у износу од 165.000,00 еура.	Помоћ добило 15 породица.
2020	Средствима која је обезбедила Банка за развој Савета Европе за набавку грађевинског материјала за санацију и обнову сопствених кућа у износу од 153.000,00 еура.	Помоћ добило 17 избегличких породица.
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за доделу грађевинског материјала интерно-расељеним лицима за санацију раније добијених кућа у износу од 2.000.000,00 динара.	Помоћ добила 10 породица.
	Средствима која је обезбедила Америчка амбасада за економско оснаживање, одржана је обука за покретање бизниса. Донације у износу од 2.208.876,30 динара.	Помоћ добило 23 избегличких породица.
	Средствима која је обезбедила Банка за развој Савета Европе за куповину још два сеоска домаћинства са малим грантом грађевинског материјала за избегличке породице у износу од 22.000,00 еура.	Помоћ добило две породице.
	Средствима која је обезбедила Банка за развој Савета Европе за набавку монтажне куће у износу од 60.000,00 еура	Помоћ добило 3 избегличке породице.
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за набавку грађевинског материјала у износу од 8.250.000,00 рсд.	Помоћ је добило 23 породице
2021	Средствима која је обезбедила Банка за развој Савета Европе обезбеђена су бесповратна средства за куповину сеоских кућа за избегличке породице у износу од 22.000,00 еура.	Помоћ добило 2 породице.
	Средствима која је обезбедио Комесаријат за избеглице и миграције РС и општине Србобран за доделу грађевинског материјала интерно-расељеним лицима за санацију раније добијених кућа у износу од 2.000.000,00 динара.	Помоћ добила 10 породица.

Анализа стања (SWOT анализа)

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих и ИРЛ, као и повратника, извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и

СПОЉАШЊЕ	<p>-Постојање политичког консензуса за решавање проблема различитих категорија миграната на националном нивоу и учешће локалне самоуправе</p> <p>- помоћ предузећа и градских установа</p> <p>-постојање локалних стратешких документа који такође обухватају циљну групу ЛАП-а</p> <p>-Регионални пројекат стамбеног збрињавања -Опредељења средстава у буџету Републике -Интензивнија сарадња са Комесеријатом</p> <p>-Интензивнија сарадња са другим потенцијалним донаорима</p> <p>-Могућност приступа фондовима ЕУ</p> <p>- Активности и програми КИРС-а</p> <p>-Постојање планова и програма НСЗ (нарочито за samozapoшљавање) Могућност школовања на свим нивоима</p> <p>-заинтересованост и укључивање циљне групе у решавање проблема</p> <p>Подизање свести о значају проблема код већине актера у систему,</p> <p>Постављање одговарајућег националног правног оквира за функционисање система,</p> <p>Имплементација националних стратегија које су усмерене на креирање повољнијих привредних и друштвених услова у земљи,</p> <p>Равномернији регионални развој којим би се смањила емиграција и подстакао повратак младих у места порекла,</p> <p>Преусмеравање миграционих токова унутар државе,</p> <p>Повратак високообразоване радне снаге и стручњака из иностранства,</p> <p>Развој транснационалног предузетништва,</p> <p>Привлачење директних инвестиција,</p> <p>Усклађивање са политиком и праксом Европске уније.</p>	<p>-Општа економска криза</p> <p>-Спора имплементација националних стратегија</p> <p>-Недовољан број пројеката за специфичне групе (стари, инвалиди)</p> <p>-Миграције</p> <p>-Глобална незапосленост</p> <p>-Смањење донаторских фондова намењених избеглим и ИРЛ</p> <p>-Неизвесност у погледу развоја мигрантске кризе</p> <p>Изостанак координације и активније улоге јединица локалне самоуправе,</p> <p>Недовољна и нередовна статистичка евиденција,</p> <p>Неуједначене дефиниције,</p> <p>Недовољна координација са екстерним актерима,</p> <p>Ниска свест грађана о значају економских миграција за развој државе,</p> <p>Исељавање младог, репродуктивно и радно способног становништва,</p> <p>Губитак људског капитала исељавањем,</p> <p>Недостатак атрактивних развојних шанси за повратнике из иностранства,</p> <p>Неконтролисано одвијање миграција које убрзава биолошку депопулацију у емиграционим просторима.</p>
-----------------	--	---

Најважнији закључци ове анализе су:

Локална заједница има значајне капацитете за унапређење положаја избеглих, ИРЛ, повратника, миграната и тражилаца азила, али морају да се превазиђу слабости на локалном нивоу у смислу јачања капацитета ради информатичке обуке и покретања иницијативе за прављење јединствене мреже података, нарочито када се имају у виду нове категорије миграната.

Главне снаге локалне заједнице релевантне за питања ове популације су: политичка воља и подршка градске структуре власти, стратешки приступ развоју општине у различитим областима као и стручност и посвећеност чланова Савета за миграције и трајна решења, стратешка улога повереника за избеглице.

У даљем раду требало би побољшати услове за рад стручних служби ангажованих на подршци избеглицама, интерно расељеним лицима и повратницима, мигрантима у потреби без утврђеног статуса и тражиоцима азила, али и категоријама миграната које су по први пут обухваћене овим планским документом.

Потребно је унапредити информисаност и омогућити веће учешће ИРЛ о могућностима и правима на локалном нивоу. Захваљујући постојању позитивних законских прописа препознато је социјано предузетништво које се реализује кроз пројекте школовања и дошколовавања. Такође, потребно је даље радити на јачању толеранције и подизању свести домицилног становништва у вези проблема различитих категорија миграната, али и о позитивним и негативним ефектима које миграције могу имати на развој локалне заједнице. Посебан изазов представљаће успостаљање релевантне базе података о економским миграцијамана територији града Крагујевца.

Најзначајније спољашње могућности, које из ширег друштвеног окружења делују на питања избеглих и интерно расељених у локаној средини су: политички консензус на националном нивоу за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица и повратника, активности и програми КИРС-а, регионални програм стамбеног збрињавања избеглица, приступ ИПА фондовима.

Као важне препреке из спољашњег окружења које би требало узети у обзир у процесу даљег планирања, идентификоване су следеће: рат у Украјини; смањење донаторских фондова намењених овим питањима; недостатак системског одговора на проблем економских миграција; неопходност дефинисања приоритета и унапређивање међусекторске сарадње; изостанак проактивног приступа решавању ове проблематике; недостатка јединственог система за прикупљање података о економским миграцијама; повећање обима економских миграција како унутар, тако и изван Републике Србије; неискоришћени развојни потенцијали дијаспоре; недовољно подстицање повратних и циркуларних миграција; неопходност едукације о значају миграционих процеса за развој одређеног простора.

Анализа заинтересованих страна

Идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја миграната у општини Србобран, које су диференциране на:

- крајње кориснике/це услуга (различите категорије миграната);
- кључне партнере локалној самоуправи у развијању и примени мера и програма.

Кључни партнери у локалној заједници су:

- *Општинска управа*, која обезбеђује општи оквир, локалну регулативу и услове за реализацију подршке избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима у локалној заједници. У оквиру општинске управе значајну улогу има Савет за миграције.

- *КИРС (Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије)*, чија се улога огледа у координацији различитих програма за избегле, интерно расељене, повратнике по споразуму о реадмисији, преко мреже повереника и кроз сарадњу са локалном самоуправом;

- *Одељење за јавне службе, управу, заједничке послове и људске ресурсе*, као део Општинске управе, врши поверене послове у оквиру своје основне делатности, координације различитих програма на локалном нивоу, пружа обухватну подршку избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима кроз различите програме и индивидуалну помоћ;

- *Центар за социјални рад Србобран*, организује и спроводи различите услуге социјалне заштите у локалној заједници и пружа друге врсте законом предвиђене подршке избеглим и ИРЛ и повратницима у остваривању права у систему социјалне заштите;

- *Црвени Крст*, кроз своју основну делатност и програме као што је Народна кухиња, доделе пакета основних намирница или служба тражења, пружа подршку овој циљној групи;

- *Национална служба за запошљавање* – Филијала Србобран кроз своје програме samozapoшљавања и запошљавања, даје одређене приоритете избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима.

- *Образовне институције* (основне, средња школа). Поред укључивања у образовни систем под једнаким условима као и за све друге ученике, ове институције, у складу са могућностима, обезбеђују и додатне повластице за посебно рањиве групе избеглих, интерно расељених и повратника. Такође, образовне институције сарађују у свим другим програмима намењеним овој циљној групи;

- *Здравствене институције* - Дом здравља др „Ђорђе Бастић“ Србобран, пружа различите услуге из свог домена и сарађују са другим институцијама у програмима намењеним избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима.

-*Националне НВО* – невладине организације имају врло значајну улогу у спровођењу појединих програма одобрених од разних донатора за избегла, интерно расељена лица и повратнике, као и у размени искустава и сазнања између самих корисника –чланова.

- *невладине организације активне на подручју општине Србобран* реализују различите програме у циљу економског оснаживања и побољшања услова становања, као и друге пројекте избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима.

- *привредни субјекти регистровани на територији општине Србобран* кроз учешће у спровођењу програма и мера активне политике запошљавања, стручног и додатног усавршавања, а у циљу задржавања људских капацитета из категорије дефицитарних занимања, или програма за привлачење и укључивање странаца различитих образовних профила и сл.

Крајњи корисници у локалној самоуправи су:

- Избеглице
- Интерно расељена лица
- Повратници по основу Споразума о реадмисији
- Категорије лица обухваћене Законом о азилу и привременој заштити
- Ирегуларни мигранти (мигранти у потреби без утврђеног статуса)
- Економски мигранти
- Остале мигрантске категорије (дијаспора, жртве трговине људима)

Општинска управа обезбеђује општи оквир, локалну регулативу и услове за реализацију подршке избеглим, интерно расељеним лицима, повратницима по споразуму о реадмисији, тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса у локалној заједници. Повереништво за избегла, прогнана и интерно расељена лица, као организациона јединица Општинске управе врши поверене послове у оквиру своје делатности и координацију различитих програма који се односе на помоћ избеглим, интерно расељеним лицима, повратницима, тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса.

Анализа проблема

Анализа проблема је показала да су главни проблеми избеглих, интерно расељених лица и повратника у општини Србобран следећи;

- Незапосленост и висок степен сиромаштва
- Недовољни и неодговарајући социјално материјални подстицаји за интеграцију избеглих, интерно расељених лица и повратника
- Лоши услови становања избеглица који су смештени у приватном смештају.
- Неодговарајућа образовна и квалификациона структура у односу на потребе локалне привреде.

- *Проблеми правне природе.* Тешкоће око прибављања различитих докумената из државе порекла, остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања у држави порекла, проблеми лица која нису регистрована 2004/05 године и који су тиме изгубили избеглички статус, па им регулисање докумената у Републици Србији изискује велике трошкове а не могу да остваре ни право на здравствено осигурање.

Велики део избегличке популације је управо због овога искључен из система социјалне заштите Републике Србије (право на новчану социјалну помоћ, туђа нега и помоћ, дечији додатак и др.)

- *Отежано располагање сопственом имовином* у земљама и/или местима порекла. Овај проблем се манифестује на локалном нивоу, али његово решавање је везано за националне институције и сарадњу Србије са бившим републикама СФРЈ.

- *Приступ здравственој и социјалној заштити.* Према Закону о здравственој заштити, избегла и интерно расељена лица имају једнака права као и домицилно становништво али се испољава једна доза небриге о сопственом здрављу и недовољна социјална хигијена која се огледа, нарочито код повратника, кроз непоседовање здравствене књижице као и личне медицинске документације.

- Лоша информисаност циљне групе о правима и могућностима за унапређење услова живота.
- Неадекватан простор за рад служби ангажованих наподршци ове циљне групе.
- Недовољан број чиновника,
- Честе миграције ове популације, без евидентирања у бази података.
- Депопулација и старење становништва. Из Србобрана се у највећој мери иселава најчешће младо и високообразовано становништво, те емиграција има изразито негативне последице на понуду квалификоване радне снаге и свеукупни економски развој. Такође, све већа концентрација радно и репродуктивно способног становништва у већим градовима десеткује популационо мања насеља, те су главне карактеристике мањих локалних заједница постале неразвијеност, сиромаштво и социјална искљученост, што

7-22

2

2

је условило слабљење њиховог свеукупног развојног потенцијала.

- Ниска свест грађана о значају економских миграција за развој локлане средине. Потребно је да се мигранти препознају као важни агенти промена, односно развојни потенцијал Србобрана
- Недовољно развијена сарадња са дијаспором – Не постоји база података, нити су идентификовани припадници дијаспоре пореклом са територије општине Србобран.

Општи закључци анализе и препоруке за будуће планирање

- Локална самоуправа има капацитете за подршку и унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији, као што су: људски ресурси, одговарајуће локалне развојне документе и стратешки приступ развоју општине Србобран.

- Искуство установа, невладиних организација и локалне самоуправе у спровођењу пројеката отвара могућност добијања донаторских средстава која су неопходна за испуњење свих активности Локалног акционог плана што би требало да допринесе превазилажењу препрека као што су неповољна политичка и економска ситуација у земљи.

- Велики број избеглих лица интегрисао се до сада на територији општине Србобран (сопственим средствима или уз помоћ донатора). Досадашњом динамиком решавања стамбеног проблема избеглих, ИРЛ и повратника, односно оним што је до сада урађено по овом питању решен је стамбени проблем једном делу/броју ове популације, међутим и даље остаје присутан проблем нерешеног одговарајућег смештаја за одређен број породица избеглих, интерно расељених лица и повратника;

- Препорука је да се у сарадњи са КИРС-ом и донаторима обезбеде средства за откуп сеоских домаћинстава као и изградња монтажних кућа. Стамбени пројекти ће требати да буду праћени подршком економских програма како би се обезбедила одрживост програма интеграције и реинтеграције, што би даље имало утицаја на смањење депопулације становништва.

- Потребно је процес планирања засновати на партнерској сарадњи актера на локалном нивоу, подстицању транспарентности у раду и подели одговорности

- озбиљност и обим проблема са којима се суочава популација избеглих, интерно расељених и повратника намеће плански и фазни приступ њиховом решавању. Ово се нарочито односи на проблем становања који захтева значајне ресурсе. Неопходно је планирати решавање ових проблема кроз усклађеност програмских и финансијских аспеката плана и уз системско издвајање дела средстава из локалног буџета и планирање начина за прикупљање средстава кроз различите нове пројекте или привлачење већ

постојећих донаторских и кредиторских пројеката.

- Решавање питања положаја избеглих, интерно расељених и повратника је неопходно још од процеса планирања повезати са општим, већ дефинисаним развојним трендовима општине Србобран.

- На основу података о тренду економских миграција и правног и институционалног оквира, издвојени су следећи кључни проблеми: недостатак системског одговора на проблем економских миграција, неопходност дефинисања приоритета и унапређивање међусекторске сарадње;– неискоришћени развојни потенцијали дијаспоре; недовољно подстицање повратних и циркуларних миграција; неопходност едукације о значају миграционих процеса за развој општине Србобран.

Препоруке за будуће планирање унапређења положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника

Покренути иницијативу за већа финансијска издвајања из републичких и донаторских фондова за решавање стамбеног питања избеглих, интерно расељених лица и повратника. За решавање овог питања постоји више начина: изградња стамбених јединица са више станова, додела монтажних кућа, откуп напуштених сеоских домаћинстава, помоћ у грађевинском материјалу, социјално становање у заштићеним условима;

Идентификовати сопствене ресурсе који се могу усмерити у решавање проблема избеглих, интерно расељених лица и повратника;

Умрежавање и ефикаснија сарадња локалне самоуправе и свих кључних актера укључњих у процес управљања миграцијама, уз коришћење свих стручних људских ресурса и досадашњег искуства различитих институција и организација;

Повећати запошљавање преквалификацијом радно способног становништва избегличке популације за дефицитарна занимања и потребе послодаваца;

Обезбедити квалитетне едукативне програме за самозапошљавање;

Регулисати здравствену заштиту за сва избегла, интерно расељена лица и повратнике

Потребно је изградити и ојачати институционалне капацитете за праћење и унапређење квалитета података о економским миграцијама.

Потребно је убрзано радити на стварању услова за праћење, подстицање и подршку циркуларним и повратним миграцијама, као и стварању услова за ефикасније управљање унутрашњим миграционим токовима.

Едукација, дијалог и сарадња неопходни како би се максимизирале предности миграција и осигурало да миграција доприноси развоју, којим се креирају могућности за све.

Повећати ниво свести како најшире јавности, тако и представника локалних власти и невладиних удружења и организација који могу доћи у контакт или раде на пружању директне помоћи жртвама трговине људима у циљу боље идентификације, помоћи и заштите група под ризиком.

ПОГЛАВЉЕ 4.

Приоритетне групе

Критеријуми за избор приоритетних група у оквиру Локалног акционог плана за управљање миграцијама на територији општине Србобран у периоду од 2023-2027. године су следећи:

- Стамбена угроженост,
- Хитност решавања проблема,
- Бројност циљне групе погођене одређеним проблемом,
- Истовремена погођеност циљне групе већим бројем проблема
- Досадашњи ниво обухвата лица и група организованим друштвеном подршком
- Могућност доприноса локалном развоју
- Мандат и одговорност локалне самоуправе у односу на проблем.

На основу критеријума, који су утврђени на основу разноврсних проблема са којима се суочавају избеглице, ИРЛ, повратници, тражиоци азила и мигранти у потреби без утврђеног статуса, Локални акциони план ће бити усмерен на следеће приоритетне групе:

- Избеглице, ирл и повратнике који имају у власништву стамбени објекат, коме је потребна адаптација и реконструкција,
- Избеглице, ИРЛ и повратнике који су започели индивидуалну стамбену изградњу, а немају средстава да је доврше,
- Незапослено радно способне избеглице, ИРЛ и повратнике без одговарајућих квалификација,
- Незапослене радно способне избеглице, ирл и повратнике са одговарајућим квалификацијама, али без средстава за започињање самосталне делатности,
- Становнике нехигијенских насеља из категорија ирл и повратника по основу споразума о реадмисији ромске националности,
- Тражиоце азила,
- Мигранте у потреби без утврђеног статуса,
- Дијаспору,
- Младе из неких од ових категорија.

Посебно рањиве категорије у оквиру приоритетних група су:

- Вишечлане и вишегенерацијске породице,
- Породице без сталних месечних примања или са примањима до висине НСП, посебно са незапосленим члановима старијим од 50 година,
- Једнородитељске породице са малолетном децом и децом на редовном школовању,
- Породице избеглица, ИРЛ, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса у којима је жена носилац домаћинства,
- Породице чији је члан/ови особа са инвалидитетом, хронично болесна особа и/или дете са сметњама у развоју,
- Домаћинства лица старијих од 65 година без прихода или са минималним приходима,
- Породице чији је члан смртно настрадао или нестало у сукобима на простору бивше СФРЈ,
- Породице ратних војних инвалида,
- Неписмена лица и лица која не владају језиком средине и
- Члан породице који је преживео насиље у породици

Приоритетни проблеми: нерешено стамбено питање, незапосленост, недостатак материјалних средстава, здравствени проблеми, непостојање јединствене и ажурне базе корисника...

ПОГЛАВЉЕ 5.

Дијаспора као ресурс локалног развоја

Циљ:

Подстицање запошљавања младих кроз сарадњу са привредницима и дијаспором

Мигранти одласком у развијене земље усвајају нова знања, вештине и контакте. Постају део глобалног тржишта рада, глобалне мреже знања, истраживања и иновација и бивају упознати са глобалним трендовима у областима свог рада. Отварају им се боље пословне могућности и остварују бољи стандард него што би то могли у Србији. Истовремено остају повезани са Србијом кроз друштвене мреже, приватне и професионалне, и постоји могућност да кроз њих пренесу своје људске и друге ресурсе и на тај начин убрзају развој Србије и њено придруживање глобалним токовима.

Спона је најјача на локалу, односно да је друштвена мрежа најгушћа и жеља за улагањем властитих ресурса најснажнија када се ради о блиској средини и конкретним људима којима је подршка неопходна. За овако нешто треба да постоји системска подршка државе, и на националном и на локалном нивоу.

Подстицање предузетништва дијаспоре кроз:

- економски фактор (јака економија на локалном нивоу),
- политички фактор (подстицање политике за дијаспору),
- добру локалну управу (низак степен корупције и добро функционисање јавних институција у локалној заједници),
- приступ локалним финансијама (за све предузетничке активности, било да су оне мале или велике),
- позитивно гледање на предузетништво (промовисање успешног предузетништва дијаспоре)

Како локална заједница да развија сарадњу са дијаспором:

- 1) Идентификовати кључне развојне приоритете и конкретне пројекте како би се направио заједнички програм са дијаспором
- 2) Дефинисати и идентификовати дијаспору
- 3) Идентификовати партнере у дијаспори и препознати њихове интересе
- 4) Идентификовати како и где дијаспора може да да специфичан допринос развоју локалне заједнице
- 5) Развити подстицаје који ће привући дијаспору да учествује у развојним програмима
- 6) Идентификовати главне препреке сарадњи са дијаспором
- 7) Изабрати адекватне друштвене мере и политике
- 8) Изградити капацитете државе да ради са дијаспором
- 9) Осигурати кохерентност политика дијаспоре и локалне заједнице

Дијаспора као ресурс локалног развоја:

Интерес миграната за њихов крај порекла претежно се сужава на уже, локалне завичаје и породичне прилике.

Термин “одлив мозгова” подразумева велике, врло често масовне, миграције одређених категорија становништва, нпр. стручњака, научника или високообразованих грађана. Често, термин се повезује са одласком младих из свог места пребивалишта или земље, с обзиром да су млади носиоци будућег развоја и да међу њима, свакако, има и високообразованих. Насупрот овом термину је термин “прилив мозгова”. Као што сам назив имплицира, овај термин подразумева долазак високообразованих, стручњака и научника у одређени регион или земљу, која, на тај начин, стиче компаративну предност у односу на друге регионе и земље. Та предност доприноси научном и економском развоју тог региона. За земљу која се суочила, у једном периоду, са масовним спољашњим миграцијама становништва, “прилив” подразумева повратак тог становништва, не само високообразованог, него и осталих становника различитих по економском и образовном статусу. Термин “циркулација знања” се често стваља у контекст миграција и мобилности грађана. Сам термин подразумева могућност размене стручних знања и вештина између грађана, врло често са намером да се побољшају компетенције грађана и њихова запошљивост. “Циркулација знања” се може вршити путем студентских и пословних размена и боравака, дужег или краћег временског периода, студијских и научних посета, различитих облика саветовања и менторства - било виртуелних (он лине менторства) или стварних (ментор и студент су у истом граду и састају се у одређеним временским периодима).

Физички повратак је теже остварив јер подразумева претходно одлучивање о различитим егзистенцијалним питањима (проналажење будућег посла, регулисање пословних обавеза, стамбеног питања, школовања деце, итд) а перцепција дијаспоре искључиво као ресурса економских инвестиција занемарује остале потенцијале дијаспоре, нпр. пренос знања, менторска подршка младима, итд. Такође, одлука о економском инвестирању се спорије доноси. С тога је концепт “циркулације знања”, било кроз студијске и пословне посете или кроз различите облике менторства, добар начин за побољшање компетенција младих и осталог становништва, не само зато што је економски јефтинији и лакше остварив, него зато што се на тај начин укључују и представници стручне и пословне дијаспоре који немају довољно ресурса за инвестиције, а поседују огромно искуство и знање које се може применити у локалном економском развоју.

Повећања конкурентности привреде

Потенцијална улога дијаспоре у подстицању омладинског предузетништва могла би да буде у креирању и споровођењу обука и тренинга из области предузетништва и вођења сопственог бизниса.

Локалне власти да препознају и мапирају постојеће иницијативе дијаспоре – програме, мреже, удружења, стручне и пословне клубове у заједници и земљама дестинације; и пронађу начине да се подрже и повежу са развојним потребама региона.

Због тога је потребно успоставити чвршћу сарадњу локалних органа надлежних за привреду и економију (нпр. Канцеларија за локални економски развој) и организација за подршку привреди (нпр. Регионалних привредних комора), као и органа локалне власти надлежних за образовање како би се мапирани чланови локалне дијаспоре и на основу њихових ресурса развиле политике подстицајне за укључивање локалне дијаспоре у економски развој општине.

ПОГЛАВЉЕ 6.

Општи и специфични циљеви Локалног акционог плана за управљање миграцијама

ОПШТИ ЦИЉ:

Управљање миграцијама свеобухватно како би се створили услови за испуњавање секторских циљева који су - заштита права миграната, стварање амбијента за коришћење позитивних развојних потенцијала миграција и ублажавање негативних ефеката одлива становништва

Стварање привредног и друштвеног амбијента за успоравање одласка радно способног становништва, јачање веза са дијаспором, подстицање повратних и циркуларних миграција, као и привлачење странаца различитих образовних профила кроз изградњу и јачање институционалних капацитета за праћење и унапређење квалитета података о економским миграцијама; те усклађивање система образовања са потребама привреде, са акцентом на праћење иновација које носи са собом четврта индустријска револуција, посебно у сфери развијања нових занимања и стручних профила и стварање услова за привлачење страних

студената; побољшан социјално-материјални положај избеглих и интерно расељених лица и повратника по основу Споразума о реадмисији у општини Србобран, побољшање услова становања и економског оснаживања, што ће дугорочно посматрано допринети побољшању демографске ситуације у Општини, као и обезбеђивање предуслова за решавање проблема миграната јачањем капацитета локалне самоуправе.

Специфични циљеви

Специфични циљ 1: У периоду од 2023. до 2027. године трајно решити стамбено питање за најмање 25 породица избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији, кроз куповину сеоских кућа са окупацијом.

Специфични циљ 2: У периоду од 2023. до 2027. године трајно решити стамбено питање за најмање 50 породица избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији, кроз доделу пакета грађевинског материјала за адаптацију или завршетак изградње стамбеног објекта.

Специфични циљ 3: У периоду од 2023. до 2027. године економски оснажити најмање 40 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији доделом доходних пакета, дрва и програма самозапошљавања.

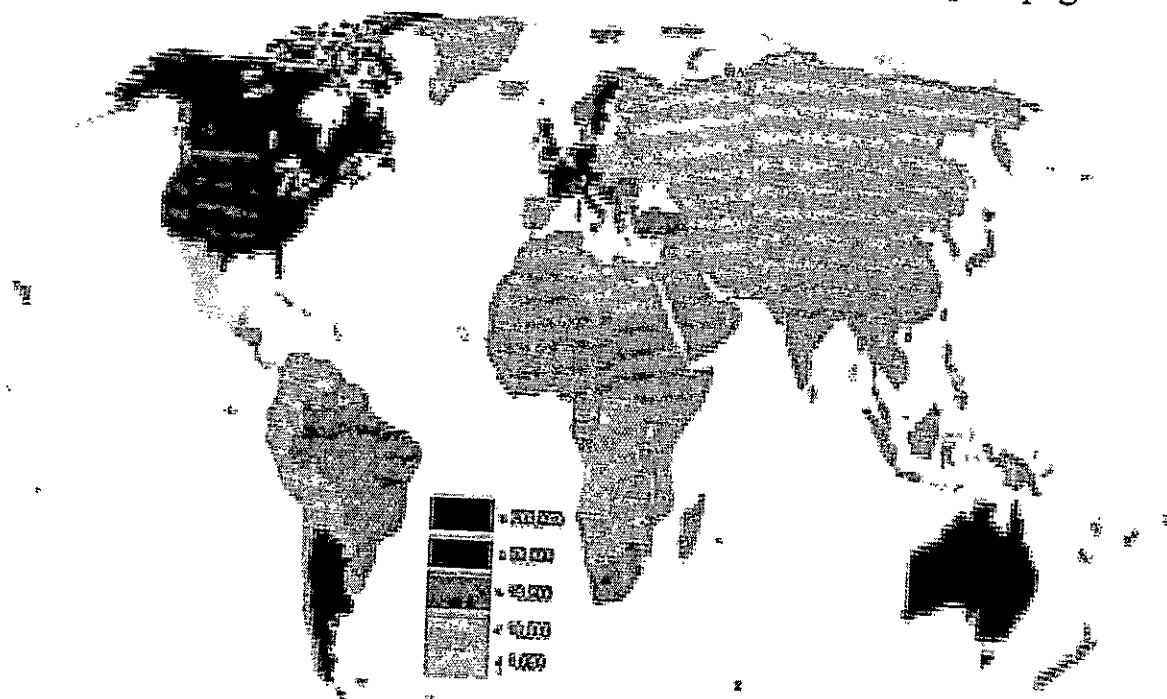
Специфични циљ 4: У периоду од 2023. до 2027. године, омогућити континуирано спровођење активности усмерених на разумевање културолошких различитости између тражилаца азила или миграната без утврђеног статуса развојем дијалога и организовањем најмање 4 тематских радионица, округлих столова и других активности усмерених на отклањање предрасуда и бољем разумевању потреба.

Специфични циљ 5: До краја 2027. године унапредити друштвене механизме за стварање услова за праћење, подстицање и подршку циркуларним и повратним миграцијама, креирањем базе података и мреже корисника ради јачања економског развоја општине..

Специфични циљ 6: Докраја 2027. године омогућити континуирано спровођење активности и јачати односе матичне државе и дијаспоре, као и матичне државе и Срба у региону кроз разне едукативне платформе за учење, како би обезбедили адекватне образовне, социјалне и политичке услове за успешан развој и очување српског језика.

ЛАП, као свој саставни део има планиране аранжмане за имплементацију и за праћење (мониторинг) и оцењивање успешности активности (евалуацију).

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/95/World_Map_of_Serbian_Diaspora.png/800px-World_Map_of_Serbian_Diaspora.png

ПОГЛАВЉЕ 7.

Активности-задачи за реализацију ЈАП-а

Специфичан циљ 1: У периоду од 2023. до 2027. године у складу са мерама демографске политике општине Србобран стамбено збринуту најмање 25 породица најугроженијих избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу Споразума о реадмисији кроз програм « Откупа кућа са окућницом »

Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултати	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1	2	3	4	5	6	7	8
2.1. Обезбеђивање финан. средстава за откуп домаћинства		Обезбеђена потребна финан. средства	Износ обезбеђених финан. средстава	Људски ресурси Буџетска средства	донаторска средства	Локална самоуправа	КИРС
2.2. Формирање комисије за избор корисника	15 дана	Формирана комисија	Број и структура чланова комисије			Председник општине	
2.3. Доношење правилника и јавног позива за избор корисника	7 дана	Утврђени услови и крит. за одабир корис.	Број и врста критеријума			Комисија за избор корисника	
2.4. Објављивање јавног позива за откуп домаћинства	30 дана	Објављен оглас прикупљене пријаве	Број пријављених потенцијалних корисника			Локална самоуправа Комисија	Локални медији КИРС Месне канцелар.
2.5. Избор потенцијалних корисника и обилазак кућа за откуп	15 дана	Извршен избор корисника	Број и структура корисника			Комисија за избор корисника	
2.6. Израда и објављивање прелиминарне листе	15 дана	Избор корисника на прелиминар. листи	Број корисника на прелиминар. листи			Комисија	
2.7. Избор корисника и објављивање коначне листе	8 дана	Утврђена листа корисничких 25 породица	Број изабраних корисника			Комисија за избор корисника	
2.8. Потписивање споразума између донатора и власника	10 дана	Потписани споразуми	Број потписаних споразума			Локална самоуправа Донатор, корисник	
2.9. Потписивање купопродај.	7 дана	Потписани уговори	Број потписаних уговора			Локална самоуправа	

уговора							
2.10. Усељавање у откупљена домаћинства	10 дана	Усељено најмање 25 домаћинстава годишње	Број усељених домаћинстава	Људски ресурси Транспортна средства		Локална самоуправа	КИРС
2.11. Медијска презентација целокупне реализације програма	Сво време пројекта	Објављене информације о програму на лок. ТВ каналима и штампаним медијима	Број и врста ТВ прилога о програму, број чланака у новинама	Простор и време у локалним медијима		Локална самоуправа	КИРС Локални медији
2.12. Праћење реализације и оцена успешности програма	6-12 месеци	Прикупљање и анализирање информација о реал. програма, писање извештаја оцењена успешност	Број и врста анализираних информација, број и врста извештаја и препорука	Особе задужене за праћење и оцењивање овог дела ЛАП-а		Локална самоуправа	КИРС

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 1 - Свет без сиромаштва Потциљ 1.4, 1. а	Циљ 2. - Смањивање негативних покретача и структуралних фактора који приморавају људе да напуштају своје државе порекла
Циљ 10 - Смањење неједнакости Потциљ 10.7.	Циљ 7. - Проучавање и смањивање фактора рањивости у миграцијама
Циљ 11 - Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, прилагодљивим и одрживим Потциљ 11.1	Циљ 21: Сарадња на олакшавању сигурног и достојанственог повратка и реадмисије, као и одрживе реинтеграције
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16.	

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 1. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

Специфични циљ 2:

У периоду од 2023. до 2027. године трајно решити стамбено питање за најмање 50 породица избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији, кроз доделу пакета грађевинског материјала за адаптацију или завршетак изградње стамбеног објекта

Активност	Планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Будет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
2.1. Формирање комисије	15 дана	Формирана Комисија	Одлука о формирању Комисије			Скупштина општине	
2.2. Доношење правилника и израда критеријума за одабир приоритетних породица	7 дана	Донесен правилник, израђени критеријуми	Усвојен Правилник и потписан од стране чланова комисије	Постојећи Људски ресурси		Општинска комисија	КИРС
2.3. Објава јавног позива	15 дана	Објављен јавни позив на огласној табли и сајту	Објављен јавни позив			Општинска комисија	
2.4. избор корисника и израда прелиминарне листе	15 дана	Утврђена и објављена на прелиминарна листа	Број корисника утврђен на прелиминарној листи			Општинска комисија	
2.5. израда и објављивање коначних листе	7 дана	Утврђена коначна листа.	Записник број корисника на листи	Постојећи Људски ресурси		Општинска комисија	КИРС

2.6. расписивање тендера и одабир најбољег добављача	45 дана	Тендер расписан и одабран најбољи понуђач	Садржај и услови тендера, садржај понуда			Тендерска комисија	
2.7. потписивање уговора са добављачем	30 дана	Потписан уговор	Услови и садржај уговора			Општинска комисија	
2.8. потписивање уговора са корисницима	30 дана	Потписани уговори	Број потписаних уговора				
2.9. испорука грађевинског материјала	60 дана	Подељена помоћу склади са одлуком	Садржај и квалитет помоћи, потписане отпремнице	Постојећи Људски ресурси		Повереник, општинска комисија	КИРС
2.10. праћење уградње грађевинског материјала	3 месеца	Пропраће на реализација програма и уградње материјала	Записник са терена			Повереник, општинска комисија	КИРС
2.11. извештај о реализацији програма	1 месец	Обновљен реконструисан објекат	Записник о уградњи фото документација			Повереник, општинска комисија	КИРС

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 1 - Свет без сиромаштва Потциљ 1.4.	Циљ 2. - Смањивање негативних покретача и структуралних фактора који приморавају људе да напуштају своје државе порекла
Циљ 10 - Смањење неједнакости	Циљ 7. - Проучавање и смањивање

Потциљ 10.7.	фактора рањивости у миграцијама
Циљ 11 - Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, прилагодљивим и одрживим Потциљ 11.1.	Циљ 21: Сарадња на олакшавању сигурног и достојанственог повратка и реадмисије, као и одрживе реинтеграције
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16.	

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 2. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

Специфични циљ 3:
у периоду од 2023. До 2027. године економски оснажити 40 породица избеглих, интерно сељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији доделом доходних кета, дрва и програма samozapošljavanja

Активност и	Планира новременореализацијеактивности	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				БуџетЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
3.1.Формирање комисију	15 дана	Формирана комисија	Решењем именовано 5 чланова комисије	Људски ресурси		Председник општине	
3.2. Доношење правилника	7 дана	Донесен правилник, израђен критеријум	Квалитет правилника и критеријума усвојен и потписан	Постојећи људски ресурси		Комисија	Комесеријат за избеглице РС,
3.3.Расписивање Јавног позива	15 дана	Расписан оглас	Објављен јавни позив Број учесника на презентацији	Људски ресурси и сала за презентацију		Локална самоуправа	Медија

3.4. Избор корисника и израда прелиминарне ранг листе	30 дана	Утврђена листа корисника	Бр.пријављених на тендер, бр.пријављених који ипуњавају услове тендера	Постојећи људски ресурси		Комисија	
3.5 Израда објављене коначне ранг листе	15 дана	Изабрани корисници	Број потписаних уговора са корисницима	Постојећи људски ресурси		Комисија	КИРС
3.6.Расписивањетендера	30 дана	Спроведена јавна набавка и изабран добављач	Бр.пријављених на тендер,бр.пријављених који ипуњавају услове тендера и записници	Постојећи људски ресурси		Тендерска комисија	
3.7. Потписивање угов.са добављачем	7 дана	Уговор са добављачем	Потписан уговор	Људски ресурси		Председник општине	

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 1 - Свет без сиромаштва Потциљ 1.2.	Циљ 2. - Смањивање негативних покретача и структуралних фактора који приморавају људе да напуштају своје државе порекла
Циљ 8 - Промовисати инклузиван и одржив економски раст, запосленост и достојанствен рад за све Потциљ 8.3. и 8.6.	Циљ 6. - Олакшавање поштеног и праведног запошљавања и омогућавање услова за достојанствен рад

Циљ 10 - Смањење неједнакости Потциљ 10.2. и 10.7.	Циљ 7. - Проучавање и смањивање фактора рањивости у миграцијама
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16.	Циљ 16. - Оснаживање миграната и друштва да остваре пуну укљученост и друштвену кохезију
	Циљ 18. - Улагање у развој вештина и олакшавање међусобног признавања вештина, квалификација и компетенција
	Циљ 21: Сарадња на олакшавању сигурног и достојанственог повратка и реадмисије, као и одрживе реинтеграције

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 3. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

Специфични циљ 4: У периоду од 2023. до 2027. године, омогућити континуирано спровођење активности усмерених на разумевање културолошких различитост и између тражилаца азила или миграната без утврђеног статуса развојем дијалога и организовањем најмање 4 тематске радионице, округлих столова и других активности усмерених ка отклањању предрасуда и бољем разумевању потреба.

Активности	Период реализације (од-до)	Очекиван и резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и / или остали локални ресурси	Остали извори		
10.1 Потписивање уговора са донатором	10 дана од одобравања пројекта од стране	Уговор о реализацији потписан	Потписан уговор, висина средстава	Људски и други ресурси	Износ потребне помоћи	ЈЛС, Савет за миграције и	КИРС и други донатори

за реализацију сваке појединачне обуке, трибине, тренинга или радног састанка, у складу са правилима и наменом доступног финансирања	донатора	, обезбеђе на финансијска средства			и/средстава није унапред познат	повереник	ори,
10.2 Предузимање свих припремних радњи за организовање обуке, трибине, тренинга или радног састанка	30 дана од потписивања уговора	Одређени учесници, простор, време, материјал и слично	Број тема које су припремљене и број обухваћених служби у граду	Људски, технички и други ресурси		Савет за миграције и повереник	
10.3 Избор предавача	10 дана	Одабран, ангажован тренер, потписан уговор	Број учесника	Људски, технички и други ресурси		Савет за миграције и повереник	
10.4 Одржавање обуке, трибине, тренинга или радног састанка	1 до 2 дана појединачној активности	Организоване и одржане радионице	Број учесника	Људски, технички и други ресурси		Савет за миграције и повереник	
10.5 Извештај о	2. квартал	Урађен извештај	Број учесника			Савет за миграције	

завршетку реализације појединачне /пројектне активности		о спроведеним активностима, урађени флајери о радионицама и појмовима везаним за миграције	који су завршили обуку и број издатих потврда о завршеној обуци			е и повереник	
10.6. Финансијски ресурси општине и донаторска средства	2. квартал	Урађен извештај о спроведеним активностима, урађени флајери о радионицама и појмовима везаним за миграције	Број учесника који су завршили обуку и број издатих потврда о завршеној обуци			Савет за миграције и повереник	

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати	Циљ 15. - Омогућавање приступа основним услугама за мигранте

могућности целоживотног учења Потциљ 4.7.	
Циљ 10 - Смањење неједнакости Потциљ 10.2. и 10.7.	Циљ 16. - Оснаживање миграната и друштва да остваре пуну укљученост и друштвену кохезију
Циљ 16 - Промовисати мирољубива и инклузивна друштва за одрживи развој, обезбедити приступ правди за све и изградити ефикасне, поуздане и инклузивне институције на свим нивоима Потциљ 16.1, 16.3, 16.6, 16.6.	Циљ 17. - Елиминисање свих облика дискриминације и промовисање јавног дискурса на доказима ради обликовања перцепције миграција
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16.	

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 4. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

Специфични циљ 5: До краја 2027. године унапредити друштвене механизме за стварање услова за праћење, подстицање и подршку циркуларним и повратним миграцијама, креирањем базе података и мреже корисника ради јачања економског развоја општине..

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатори	Потребни ресурси	Остали извори	Носилац активности	Партнери у реализацији
9.1 Унапређење начина прикупљања података о унутрашњим и спољним миграцијама до најнижих територијалних нивоа (ниво насеља), уз проширење индикатора и редовно статистичко праћење	2023-2024	Формиран тим за прикупљање и праћење података о миграцијама	10 Представника релевантних институција у општини ради на прикупљању података, а на основу резултата пописа 2022. године	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, Савет за миграције повереник,	РПК Србобран, ПС Србобран НСЗЗ, КИРС, ЦЗСР, НВО
9.2 Успостављање контакта са лицима која су често	2022-2027	Успостављен контакт	Успостављен контакт са 10 лица која су у	Није могуће утврдити износ	Људски и други ресурси	ЈЛС, повереник, тим за	РПК Србобран,

спољној миграцији ради утврђивања њихових потреба			спољној миграцији,	потребних средстава		прикупљање података и праћење миграција	НСЗЗ, КИРС ЦЗСР, НВО
9.3 Формирање базе података о врсти миграције узроцима и потребама лица која су у њој	2022-2027	Прикупљен и подаци неопходни за формирање базе	Израђена анализа о спољним и унутрашњим миграцијама, утврђени узроци миграције грађана	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, повереник,	РПК Србобран НСЗЗ, КИРС ЦЗСР, НВО
9.4 Формирање стручне групе за израду миграционог профила општине Србобран	2023-2024	Прикупљен и подаци од значаја за праћење миграционих токова	Израђен миграциони профил општине Србобран	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, повереник	РПК Србобран НСЗЗ, КИРС ЦЗСР, НВО

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 1 - Свет без сиромаштва Потциљ 1. а	Циљ 1. - Прикупљање и коришћење тачних и разврстаних података као основа за политике засноване на доказима
Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање промовисати целоживотног учења Потциљ 4.4.	Циљ 2. - Смањивање негативних фактора покретача и структуралних фактора који приморавају људе да напуштају своје државе порекла
Циљ 10 - Смањење неједнакости Потциљ 10.7.	Циљ 3. - Пружање тачних и благовремених информација током свих миграционих фаза
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16. и 17.18.	Циљ 5. - Увећање расположивости и флексибилности путева за регуларне миграције
	Циљ 6. - Олакшавање поштеног и праведног запошљавања и омогућавање услова за достојанствен рад
	Циљ 16. - Оснаживање миграната и

	друштва да остваре пуно укључености друштвену кохезију
	Циљ 23. - Јачање међународне сарадње и глобалних партнерстава за сигурне, уређене и регуларне миграције

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 5. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

Специфични циљ 6: До краја 2027.године омогућити континуирано спровођење активности и јачати односе матичне државе и дијаспоре, као и матичне државе и Срба у региону кроз разне едукативне платформе за учење, како би обезбедили адекватне образовне, социјалне и политичке услове за успешан развој и очување српског језика

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатори	Потребни ресурси	Остали извори	Носилац активности	Партнери у реализацији
8.1 Међуинституционална сардња у циљу што бољег мапирања дијаспоре	2023-2024	Формиран тим за прикупљање и праћење података о дијаспори	10 Представника релевантних институција у општини ради на прикупљању података	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, Савет за миграције, повереник,	РПК Србобрана, НСЗЗ, КИРС, ЦЗСР, НВО
8.2 Прикупљање података о члановима дијаспоре пореклом са територије општине Србобран,	2023-2024	Утврђен приближан број исељеника, дужина њиховог боравка у иностранству, могућност повратка у Србобран и могућност пласирања својих развојних и финансијских потенцијала у локалну средину	Мапирано најмање 15 породица	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, повереник,	РПК Србобрана, НСЗЗ, КИРС, ЦЗСР, НВО
8.3 Успостављање контакта са другим организацијама у иностранству ради	2022-2027	Успостављен контакт са више удружења из	Успостављен контакт са 10 удружења из иностранства	Није могуће утврдити износ	Људски и други ресурси	ЈЛС, повереник,	РПК Србобрана, НСЗЗ, КИРС

повезивања дијаспоре и матице		иностранства са тенденцијом одржавања контакта ради организовања различитих заједничких активности	са договором око реализације заједничких активности	потребних средстава			
8.4 Формирање базе података о члановима дијаспоре и потенцијалним повратницима	2023-2027	Прикупљени подаци неопходни формирање базе	У базу унето 15 лица	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, повереник,	РПК Србобрана, НСЗЗ, КИРС <u>ЦЗСР, НВО</u>

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 1 - Свет без сиромаштва Потциљ 1. а	Циљ 1. - Прикупљање и коришћење тачних и разврстаних података као основа за политике засноване на доказима
Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности целоживотног учења Потциљ 4.4.	Циљ 2. - Смањивање негативних покретача и структуралних фактора који приморавају људе да напуштају своје државе порекла
Циљ 10 - Смањење неједнакости Потциљ 10.7.	Циљ 3. - Пружање тачних и благовремених информација током свих миграционих фаза
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16. и 17.18.	Циљ 5. - Увећање расположивости и флексибилности путева за регуларне миграције
	Циљ 6. - Олакшавање поштеног и праведног запошљавања и омогућавање услова за достојанствен рад
	Циљ 16. - Оснаживање миграната и друштва да остваре пуну укључености друштвену кохезију
	Циљ 23. - Јачање међународне сарадње и глобалних партнерстава за сигурне, уређене и

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 6. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

ПОГЛАВЉЕ 8.

Ресурси/буџет

Општина Србобран није у могућности да процени износ средстава за реализацију ЈАП-а за период 2023-2027.године. Средства за реализацију овог Локалног акционог плана обезбеђиваће се из различитих извора, и то према могућностима, делом из буџета локалне самоуправе, делом из донаторских средстава, односно кроз пројекте који ће се развити на основу овог Локалног акционог плана, као и из других доступних извора.

Поступајући у складу са донетим Националним стратегијама: за смањење сиромаштва, решавање питања избеглица и интерно расељених лица, запошљавања, одрживог развоја, очекује се финансијска подршка ресорних министарстава у реализацији активности Локалног акционог плана.

ПОГЛАВЉЕ 9.

Аранжмани за примену

Аранжмани за примену ЈАП-а у Општини Србобран обухватају локалне структуре и различите мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

1. Структуре за управљање процесом примене ЈАП-а и
2. Структуре које су оперативне и примењују ЈАП

Структуру за управљање процесом примене Локалног акционог плана, после његовог усвајања представљаће Савет за управљање миграцијама и трајна решења састављен из реда кључних актера у локалној заједници, укључујући и кориснике овог плана. Овај Савет, као управљачка структура има следеће задатке:

- У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене ЈАП-а;

- Именује локалне тимове за управљање пројектима који су резултат операционализације ЈАП-а;
- Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу управљања миграцијама у потреби без утврђеног статуса у локалној заједници;
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији ЈАП-а;
- Управља процесом праћења (мониторинга) и оцењивања успешности (евалуације) Локалног плана;
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Примену ЈАП-а чиниће институције, организације и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног плана. У складу са Локалним акционим планом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници - партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног акционог плана има следеће задатке и одговорности:

- Реализација Локалног акционог плана (ЈАП-а);
- Непосредна комуникација са корисницима/цама услуга које се обезбеђују ЈАП-ом;
- Редовно достављање извештаја координатору/ки Локалног савета за миграције о свим активностима на спровођењу Локалног плана;
- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног плана;
- Унапређење процеса примене Локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног плана. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција.

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуација).

ПОГЛАВЉЕ 10.

Праћење и оцена успешности

Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације) ЛАП-а је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛАП-а ради предлагања евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.

Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2023-2027. године. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично једном годишње и подносиће се извештај Скупштини општине Србобран. Финална евалуација обавиће се на крају 2027. године. Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.

Кључни индикатори утицаја за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:

- Број нових програма за различите категорије миграната
- Обухват различитих категорија миграната;
- Структура корисника/ца програма;
- Ниво укључености различитих актера у подршку програмима у области управљања миграцијама;
- Обим финансијских средстава издвојених за програме у области управљања миграцијама
- Структура финансијских средстава издвојених за услуге различитим категоријама миграната (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).

За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори), анкете, извештавање и др.

Савет за миграције ће бити одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције – вршиће мониторинг и евалуацију.

Локални савет ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.

Тим за мониторинг и евалуацију чиниће – стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно баве питањима избеглих, ИРЛ, повратника, тражиоца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса, жртвама трговине људима, дијаспором и осталим категоријама миграната.